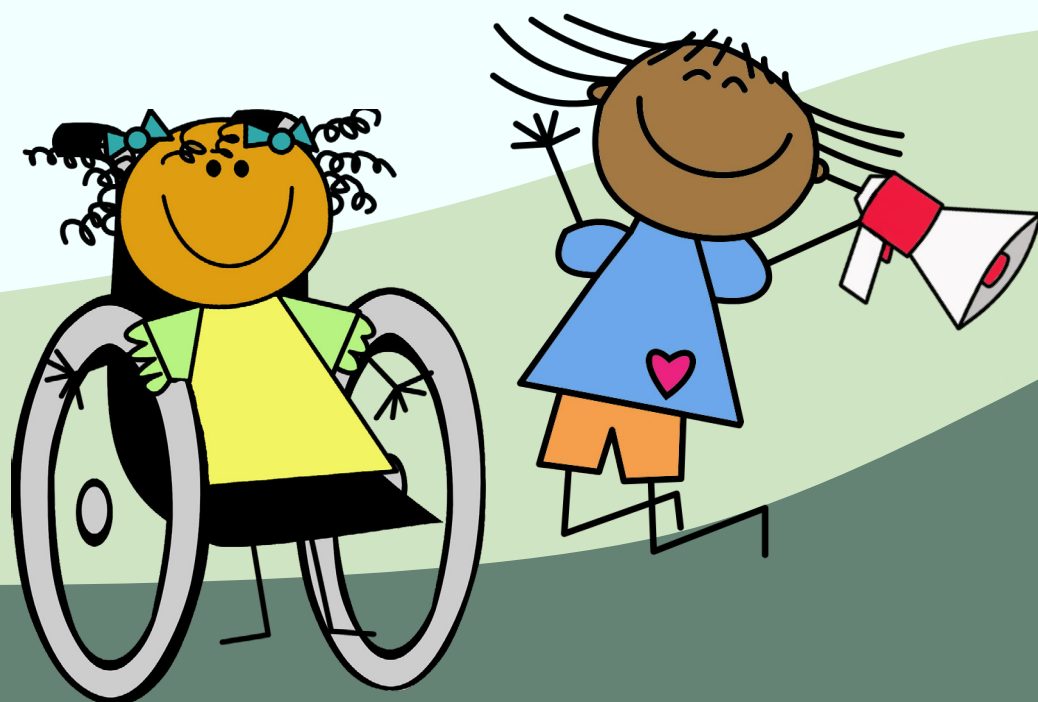

Åländska barns rapport till FN 2021

Vi tänker
& tycker

Lyssna på
oss barn!

Inledning

Vart femte år skickar Finland in en rapport till FN om hur barn har det här.

Sedan arbetar FN fram en lista med saker som måste göras, så att barn i Finland ska få det bättre.

Men FN vill inte bara veta de vuxnas åsikter, utan de vill också veta hur barn (alla som är under 18 år) tycker att det är att växa upp på Åland.

Under sommaren 2020 har Rädda Barnens sommarjobbare, barnkonventionspiloter (14-17 år) börjat skriva en egen rapport till FN. Piloterna har tagit med information från olika projekt som de jobbade med under sommaren och förberett t.ex. enkäter för åländska barn. Piloterna och barn som är med i Rädda Barnen på Ålands styrelse har fortsatt jobba med barns rapport till FN efter sommaren.

Rapporten kommer att översättas till engelska och skickas in till FN:s barnrättskommitté.

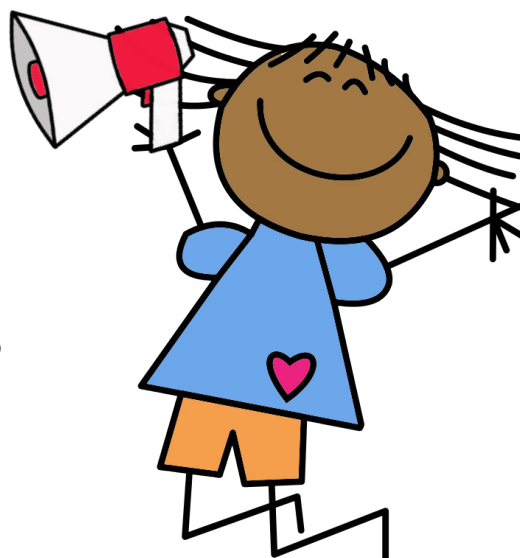
Varför valde vi att jobba med just det här?

Vi har valt att jobba med det här för att försöka nå målet med ett bättre samhälle för unga. Vi hade friheten att få välja projekten vi intressera oss för.

Tips till vuxna:

Här finns många viktiga teman och rekommendationer från barn i olika åldrar!

Kolla speciellt de delar som angår dig, t.ex skola, fritidsaktiviteter, att lyssna på barn, inflyttade barn och barn med separerade föräldrar!

Innehåll

1. Enkät till barn på Åland.....	5
Info om oss som svarade på enkäten.....	6
Om du fick bestämma en sak som skulle göra det bättre för barn på Åland, vad skulle det vara?.....	7
Rätt till utbildning.....	7
Rätt till fritid.....	9
Rätt att bli lyssnad på.....	10
Rätt att bli bra behandlad.....	10
Rätt till trygghet och hälsa.....	11
Rätt till bostad, kläder och mat.....	11
Vi har det bra!.....	12
Övrigt.....	12
Barns rättigheter.....	13
Barns delaktighet.....	15
Mobbning och rasism.....	16
Vad kan skolan, föräldrar och andra vuxna göra för att få dig att känna dig trygg?.....	18
Kiva.....	22
Vi vill att Åland ska vara det bästa stället i världen att växa upp på. Hur kan Åland bli bättre för barn?.....	23
Alla ska ha råd att ha ett bra liv!.....	23
Alla barn ska känna sig trygga!.....	23
Mer aktiviteter för barn!.....	25
Alla barn ska få må bra!.....	26
Ta hand om naturen!.....	26
Vuxna ska lyssna på barn!.....	27
Annat.....	27
Vi har det bra redan!.....	28

2. Inflyttade barn på Åland	29
Introduktion	29
Hur är det att vara inflyttat barn på Åland?	30
Vad kan man göra så att det blir bättre för alla inflyttade barn på Åland?	30
Övning	31
Har du upplevt någon typ av rasism?	33
Fick du mycket hjälp i skolan?	33
Är det något ni kan säga eller göra så att detta ändras?	34
Vad kan lärare göra?	34
Var det lätt att komma in i gruppen? Skolan?	35
Har du tolkat åt dina föräldrar?	35
Tänker du bo kvar på Åland?	35
Skulle du vilja flytta tillbaka till ditt hemland?	35
Kom ihåg!	35
Vad kan förbättras på Åland?	36

3. Barn med separerade föräldrar	37
Introduktion	37
Kom ihåg!	37
Info om oss som svarade på enkäten	38
Kan dina föräldrar samarbeta bra?	38
Är det jobbigt med pengarna när man har separerade föräldrar?	39
Har dina föräldrars separation påverkat hur du mår?	39
Som barn har du rätt att vara med och besluta i frågor som rör dig själv	40
Pratade någon vuxen med dig om skilsmässan och din situation?	40
Vilken vuxen pratade med dig?	40
Du som barn har rätt till information så du kan förstå vad som händer	40
Tycker du att dina föräldrar lyssnar på dig?	40
Har du några tips på hur det kan bli bättre för barn på Åland med skilda föräldrar? Vad hade du behövt?	41

1. Enkät till barn på Åland

För att få in åsikter från andra barn och unga så gjorde vi, barn som är aktiva inom Rädda Barnen, en enkät som alla under 18 år fick möjlighet att svara på.

Totalt fick vi 355 svar från barn i åldrarna 6-17 år. I enkäten frågade vi bland annat att om barnen själva fick bestämma, vad skulle de då göra för att Åland ska bli bättre för barn och unga. Några återkommande svar på frågan var bland annat att ingen ska utsättas för mobbning, att alla ska ha tillgång till fritidsaktiviteter och att alla barn ska ha råd att må bra.

Vi frågade även om man hade hört talas om barnkonventionen tidigare. 18% svarade att de inte hade gjort det, de allra flesta av dessa går i åk 1-3. Vi hade såklart gärna sett att alla svarat ja, men att 82% redan visste om barnkonventionen är fortfarande jättebra siffror. Eftersom det är så viktigt att barn och unga känner till sina rättigheter hoppas vi att det kommer tas upp mer om barnkonventionen i skolan. Bara 24% av de som svarade på enkäten tycker att man pratar om det tillräckligt i skolan.

Här har vi samlat alla svar från enkäten. Alla svar är direkta citat från enkäten, vi har inte redigerat dem. Bara exakt identiska svar har tagits bort då vi tror att det beror på tekniska fel. Några svar som kan tolkas som kränkande tog vi också bort.

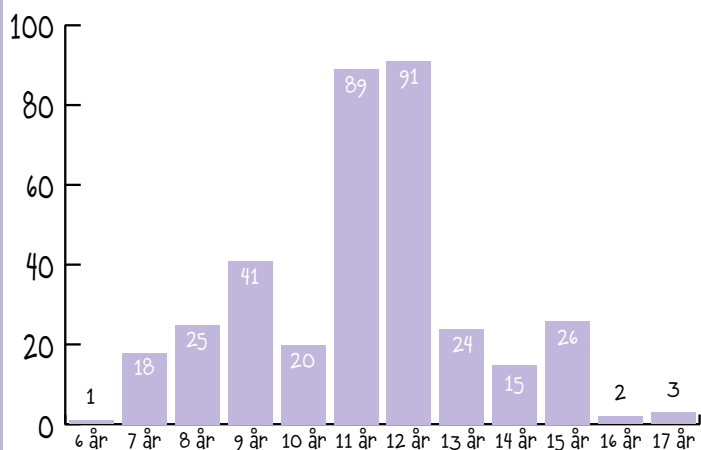

Info om oss som svarade på enkäten

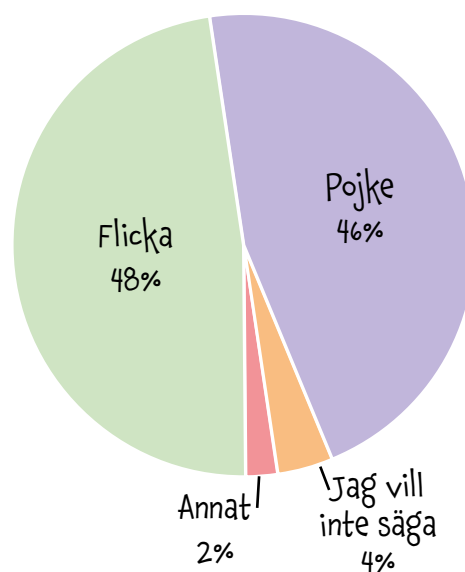
Hur många år är du?

355 barn svarade på frågan.

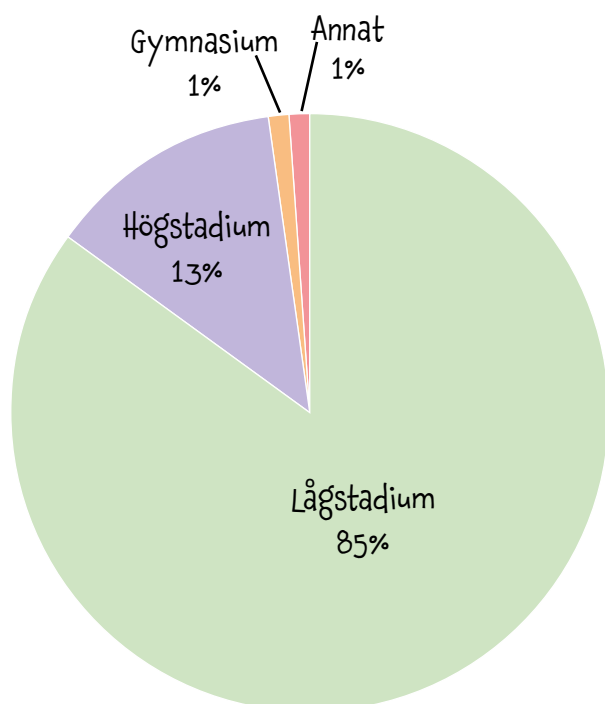
Vilket kön är du?

355 barn svarade på frågan.

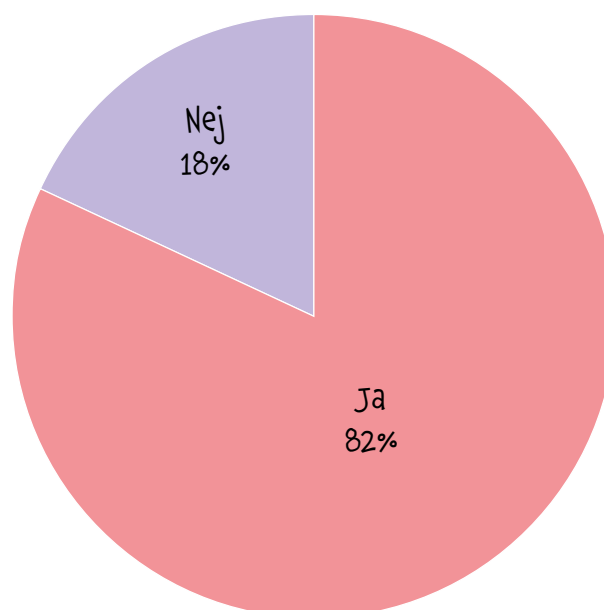
Hur dan skola går du i?

355 barn svarade på frågan.

Har du bott på Åland hela ditt liv?

354 barn svarade på frågan.

Om du fick bestämma en sak som skulle göra det bättre för barn på Åland, vad skulle det vara?

Rätt till utbildning

6-9 åringar

- att vissa barn slutar och bli mobbade
- Ingen mobbning
- Ingen mobbning

- att alla fick bra skolor och att de mår bra.
- Ta tillbaka mobilerna till skolan
- barnen ska få åka på flera utflykter med skolan.

10-13 åringar

- Kortare skoldagar
- mindre skola
- Mindre läxor
- mindre läxor
- att man inte fick läxor
- Mindre stress i skolan
- Man borde fokusera mera på barnens välmående (i skolan) ha det som ett ämne. Att det är okej må dåligt. Men att man också borde berätta för en vuxen om hur man mår.
- Inte så mycket läxor och press av skolan.
- Jag vill att dom ska plugga mer o göra klart skolan de de ända jag vill ha inget mer. Annars allting är helt ok.

- Att ingen skulle bli mobbad
- att alla barn ska inte bli mobbad
- ingen mobbning.
- ingen ska mobbade
- Jag vill att mobbning ska försvinna och att alla ska ha en vän.
- Att det skulle vara mindre mobbning i skolan, mera jämställt och mera privatliv
- Att ingen mobbar
- att mobbning inte skulle finnas på Åland
- att barn inte ska behöva bli mobbade
- Utrota mobbnig

- att ett barn per dag fick välja mat i skolan
- bättre skolmat
- att det är god skolmat i ALLA skolor.
- Alla ska få äta lika mycket i skolan
- bra skol mat på alla skolor och snälla lärare

Om du fick bestämma en sak som skulle göra det bättre för barn på Åland, vad skulle det vara?

- det skulle vara att barnen skulle få välja en lektion i skolan så att det inte skulle bli så tråkigt i skolan om man tycker det.
- lära barn hk (hem- och konsumentkunskap) i lågstadiet
- Få vara på telefonen på rasten

Att alla blir
lika bra
behandlade
i skolan av
lärarna!

- gratis skola
- alla barn får gå gratis i skola
- alla barn ska få gå i skola utan att man behöver betala
- alla skulle få gå i skola

- Att skolarbete görs i skolan och inte hemma.

Många ungdomar (högstadiet) är jätte stressade och mår dåligt psykisk, allt på grund av skolan. Att gå till skolan och vara där i 6 timmar, efter de kan jag lova dig att du är trött och vill bara hem och ta de lugnt och sen kanske åka på din fritids aktivitet. Men nej, efter skolan måste du börja med läxor. Ja okej om de skulle vara typ två stycken men när man har olika lärare i alla ämnen och alla ger läxor i sitt ämne kan man ha 5 läxor varje dag. Jag tycker skola ska ske i skolan och inte på fritiden. Istället för 6 timmar skola så blir de va 7-8 beroende på hur mycket tid och energi du lägger på dina betyg. När proven börjar så bör de ännu värre när du ska sitta och plugga på prov med. 2 prov i veckan i göra veckors tid är väldigt påfrestande och man mår inte bra att lämna att man måste plugga och prestera jätte bra eftersom de flesta lärare går direkt på vad man får i prov och förhör. Jag tycker att man borde bedöma mer på vad man gör på lektionerna, muntlig aktivitet, redovisningar och annat än prov i bedömningen för många kan inte prestera sitt bästa under tprov för att de blir så nervösa eller helst pratar än skriver ner de man vet. Mycket läxor och prov förekommer mest i KHS vad jag hör av dom jag pratar med i dom andra skolorna och eftersom jag själv går där och mina kompisar i SHS har mycket mindre läxor än mig kan jag säga att jag håller med. KHS MÅSTE ändra sin syn på läxor och prov!

Vuxens när de kommer hem från jobbet är jätte trötta och årkar typ inte göra nånting, ungdomar vi är minst lika trötta och har haft en minsta lika jobbig dag i skolan men när vi kommer hem från skolan i skillnad från vuxna måste vi göra läxor och plugga. Efter skola är man för trött st göra läxor och därför blir man att göra dom sent på kvällen som leder till att man går och lägger sig sent. De flesta sover allt för lite och håller på och somnat i skolan.

De is klan vet inte heller vad som händer utanför skola i ens liv. Man kanske inte har de så bra hemma, dåligt förhållande, man mår dåligt över sin kropp, föräldrar som är alkoholister eller är deprimerad. När man då är hemma och ska göra läxor och så my let annat påträr i en ungdoms liv samtidigt man ska hänga med på sociala medier är inte lätt att hinna med allt utan att börja må dåligt eller bli jätte stressad.

Skola skulle tjäna mer på att ha mindre läxor. Jag säger inte att man ska sluta ha läxor helt men att man minskar ner på dom. Proven med. Istället för prov kan man ha mera muntliga övningar i klassen, redovisningar, skriva projekt, parövningar och frågesport.

Många många fler än vad vuxnas tror mår dåligt över alla och deras utseende, många fler än vad ni vet om har ätstörningar, nästan alla tjejer jag vet gråter varje kväll utan att nån vet om de.

Jag vet att jag inte är den enda som tycker de här jag vet att de är jätte många fler. Jag har pratat mycket med mina kompisar från min och andra skolor och dom tycker samma.

14-17 åringar

- Göra något mer mot mobbning
- Att man kunde välja om man ville ha distans undervisning
- UNDERVISA OM HBTQ

Rätt till fritid

6-9 åringar

- Mera fotbollsmatcher
- Flera klätterställningar
- ha ett lekland
- Att man får spela mera

- mera hundvänligt så att barn och ungdomar kan träna sina hundar gratis som i till exempel i Esbo
- mindre racitiska barn, mera aktiviteter som man kan gå på. en barn taxi (man får sjuts till vart man ska åka till eftersom ens föräldrar kanske kan inte sjutsa en ditt eller tillbaka hem)

14-17 åringar

- Mountain bike bana vid Lemböte
- Sibylla, ngt att göra, internet caffè
- mera brudar
- Skaffa EPA till åland
- Tillåtet att köra epa-traktor

- ta bort mobilfriskola
- ta bort mobilfri skola
- Mobilen i skolan. Börja tidigare och sluta tidigare
- ta bort mobilfriskola
- ta bort mobilfri skola
- få ha mobilerna på rasterna
- ta bort mobilförbudet

10-13 åringar

- Att man byggde flera lekplatser så att alla barn har nära till leken.
- Att barn får mer aktiviteter.
- Fler aktiviteter
- ha mer aktiviteter på åland
- Mera aktiviteter på fritiden.
- Mer aktiviteter som motorfordon också
- flera olika sorters aktiviteter än det är nu
- mer att göra för skolbarn än sport, och finsk verksamhet att lära sig finska språket
- att ha gratis sporter och sånt
- Billigare /subventionerade fritids och sportaktiviteter!
- Låta dem göra mera roliga saker
- flera nöjesparker t.ex en trampolin park
- en till alpin som Germundö

- Göra fritidsaktiviteter en möjlighet för alla, oavsett bakgrund och ekonomi. Detta för att hjälpa barns psykiska, fysiska och sociala hälsa
- Att de fanns mera aktiviteter för skärgårds barn
- Utveckla aktiviteter, roliga evenemang som är gratis
- mera fritid
- skapa ungdoms caféer och ta bort mobilfri skola
- Bygga upp Starbucks, ta bort mobilfri skola

Om du fick bestämma en sak som skulle göra det bättre för barn på Åland, vad skulle det vara?

6-9 åringar

Rätt att bli lyssnad på

- Jag tycker att man ska få bestämma mera
- Att de skulle få bestäma mer.
- Att men alltid får säga vad man själv tycker utan att bli avbruten
- att alla ska respekterar barn och att alla vuxna måste inte alltid bestäma.
- Att vi får bestema
- Att barn skulle få göra mer som de vill.

10-13 åringar

- Att vuxna inte alltid skulle göra som dom vill tex. Om en familj ska flytta så kanske dom vuxna kan fråga barnen eller barnet i den familjen vad dom eller den personen tycker om att dom ska flytta.
- Jag tycker att vi skulle få bestämma mera.
- Jag vet inte riktigt men ge en starkare röst och jag vill att alla vuxna ska lyssna mer
- Att barn ska få prata ut sina åsikter
- att vi får göra vad vi vill
- Att vi ska få mer frihet

Att vuxna inte måste bestämma allting att barnen också får bestämma någonting.

14-17 åringar

- Får sin röst hört mera

Rätt att bli bra behandlad

6-9 åringar

- jag skulle vara rättvis
- Att alla for vara med och vara snälla och alla lever bra
- Alla får va med och leka
- Att få fred
- Jag vill ha Stöttande killar och Knyttis och att ALLA är snälla och lyssnar.
- Att alla barn ska behandlas lika.
- Att alla har det bra
- jag skulle göra att alla barn har ret till allt
- jag skulle vara rättvis
- Att alla måste vara snälla
- att dom ska få ett bättre liv
- bra liv

Jag skule bygga en plats där alla bar som käner sig lädsna skule kunna gå och göra nya vänner och prata med andra om sin problem.

Att alla barn på Åland ska bli lika bra behandlande

10-13 åringar

- att alla blir behandlade på samma sätt.
- att alla får det lika bra.
- Alla barn ska få ha samma lärdom
- att alla barn skulle ha det rättvist
- all bilr behandlade på samma sätt
- att man inte vara dum mot barnen
- Alla skulle ha kompisar
- Att alla är snälla med varandra
- inga barn behöver dåligt liv

Om du fick bestämma en sak som skulle göra det bättre för barn på Åland, vad skulle det vara?

6-9 åringar

- ge mat till dom som är fattiga :)
- Jag skulle ge dom mat och pengar
- Jag skulle ge dom mat
- at dom ska få ordentligt med mat
- alla barn ska få tillräkligt med mat
- Ge dom bättre hus och mat och pengar så att dom kan betala för huset och en bil
- Mat
- Barne som inte har hem och mat
- ge dom mat och kläder och ett vänligt liv for Barn.
- det skulle vara att alla barn skulle ha ett hem
- alla barn får ett hem
- tilgon til släkt familj och hem
- Att alla barn fick 1000euro gratis.

Alla barn ska få mat och sällskap.

Rätt till bostad, kläder och mat

10-13 åringar

- Alla fick bo fint och ha en bra familj och få god mat.
- Att inget barn ska vara fattigt.
- Att alla barn ska ha de bra få mat
- Mat till alla barn
- Mat hem och en familj.
- Att inget barn skall vara fattigt
- Att alla får ett hem, vatten och mat.
- Att alla barn har tak under huvudet och mat så det räcker
- Donera pengar till dom fattiga.
- Mera pengar till folk som har jättetungt med det och rädda mera barn
- Mer pengar till dem barnfamiljer som har det tufft med pengar.
- ge alla hemlösa ett huse och pengar
- att ge hemlösa personer hem
- Alla ska ha ett hus, o mat, vila o roligt
- barnen slipper betala
- mer pengar till barn

Spendera mer pengar på barn.

Rätt till trygghet och hälsa

6-9 åringar

- Jag skulle vara trollkarl o trolla fram en portal där alla kan önska sej någonstans. Jag skulle önska att det inte var Corona.
- inga mygor inga skoksbesar eller brömsar.

14-17 åringar

- Att man höll mera koll på barnen i familjer som har skilda föräldrar.
- folk hade bättre koll på vad sina barn gör igenkligen
- Inte få skärm eller sociala medier förrän 12 år

10-13 åringar

- att alla skulle få hjälp med allt och att alla vuxna tar allt seriöst.
- Att alla barn skulle få känna sig trygga
- att alla ska ha corna mask
- att man inte ska behöva ha munskydd
- Att covid-19 ska försvinna
- att alla barn som behöver ska få vaccin mot olika sjukdomar gratis
- Att mindre föräldrar skulle skilja sig så barnet kan leva med dom ända upp till vuxen livet
- Åldersgräns på telefon

Om du fick bestämma en sak som skulle göra det bättre för barn på Åland, vad skulle det vara?

6-9 åringar

Övrigt

- att köpa massa godis när jag och min syster och jag blir stora
- Att man får äta godis på söndagar och måndagar.
- Att alla skall ta vara på sina sopor.
- Mackdonalds

10-13 åringar

- Att man kör mindre bil
- Att det inte är så smutsigt i stan
- Att barn ska få mat som är vegetarisk ifall man är vegetarian

- Rabatt på vissa saker
- Billigare kläder
- större köp centrum
- Ge alla datorer
- skatt på godis och socker

- Att jag blir president
- Att (vi har tagit bort ett namn här) blir president
- Ett ställe där föräldrar lösa barn.
- färre prov och något att göra, också fn suger
- Jag vill bara göra att min barn klarar allt i skolan o klarar ända slutet annars allting är bra

14-17 åringar

- Bygga tunnel till Föglö.
- Mera kapitalism
- Vara mera självständiga från tidigare Ålder

Vi har det bra!

6-9 åringar

- vi har det bra.

10-13 åringar

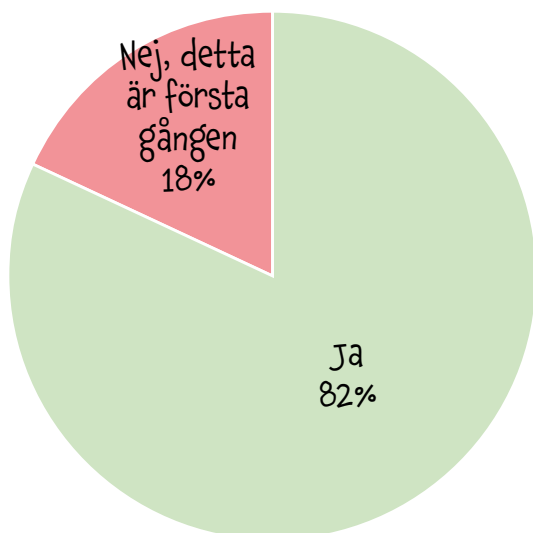
- Jag tycker att vi har det bra.
- Jag tycker barn har det bra på Åland
- Inget! Jag tycker vi har det bra här på Åland

Barns rättigheter

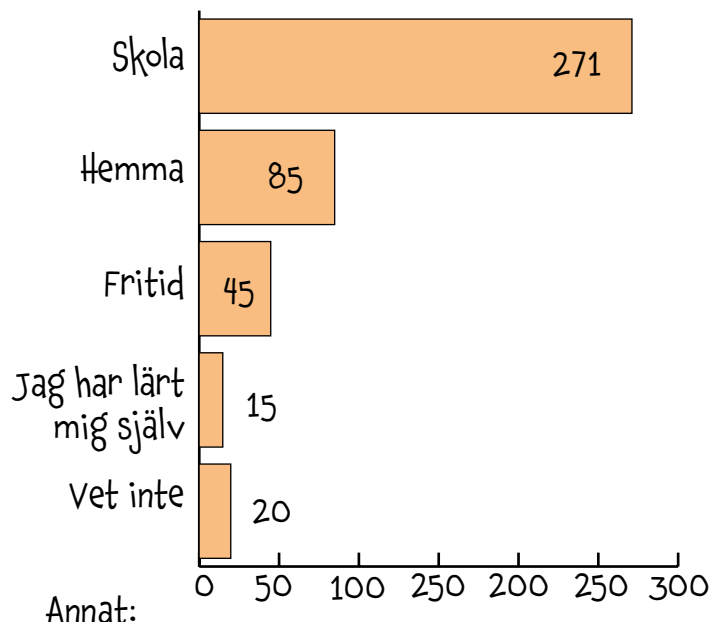
Har du hört talas om barnkonventionen och barns rättigheter tidigare?

345 barn svarade på frågan.

Var har du hört talas om barnkonventionen eller barns rättigheter?

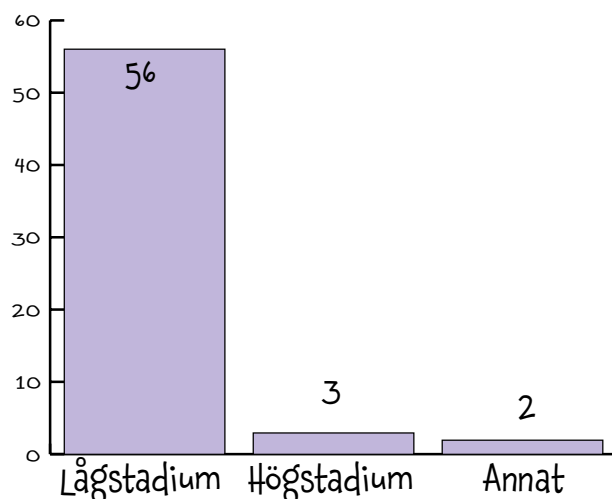
310 barn har svarat på frågan. Alla kunde välja flera alternativ.

- Dagis
- Jag har lyssna på en podcast
- hemma hos min kompis
- Youtube
- Hos mormor
- Asså man kan det bara
- från pappi
- De lär de inte ut mänskliga rättigheter i min skola
- biblioteket

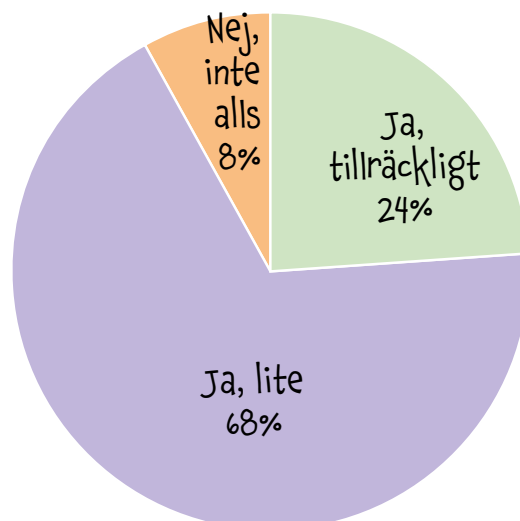
Av de som svarade nej går nästan alla (92%) i lågstadium

61 barn svarade att de inte hade hört talas om barnkonventionen tidigare:

Pratar ni om barnkonventionen eller barns rättigheter i skolan?

344 barn svarade på frågan.

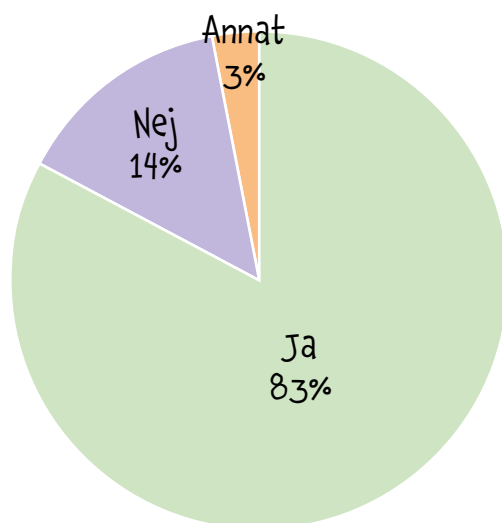

Barns delaktighet

I barnkonventionens artikel 12 står det att: Barnet har rätt att säga hur det vill ha det. Vuxna ska lyssna på barn.

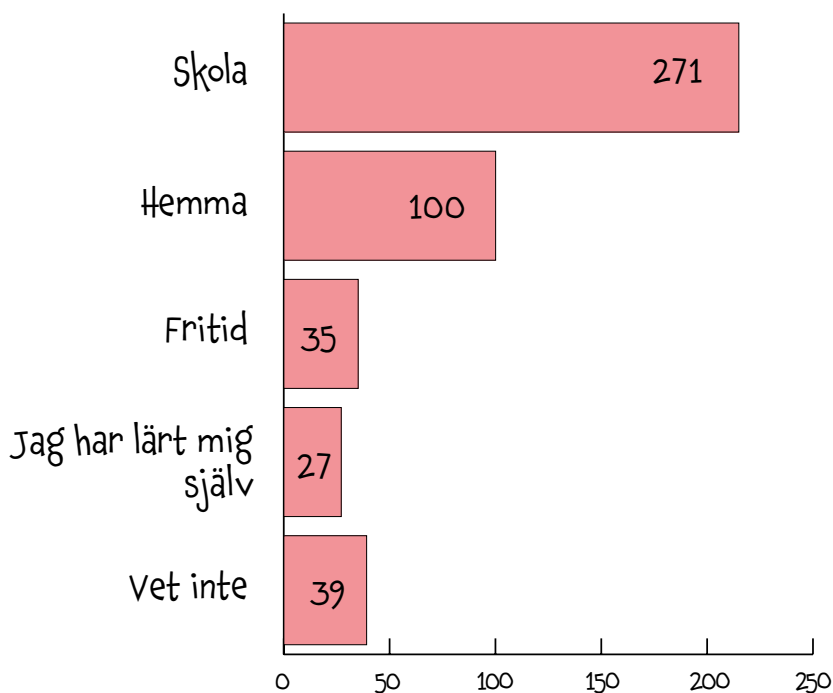
Visste du att du har rätten att säga hur du vill ha det i alla frågor som rör dig?

344 barn svarade på frågan.

Var har du fått reda på det?

301 barn svarade på frågan. Alla kunde välja flera alternativ.

90% av barn som vet att vuxna ska lyssna på barn har fått reda på det i skolan.

Annat:

- jag fick reda på det nu
- från pappi
- Vad?
- av farmor
- minns inte
- Här
- Min mamma sa det till mig.
- överallt

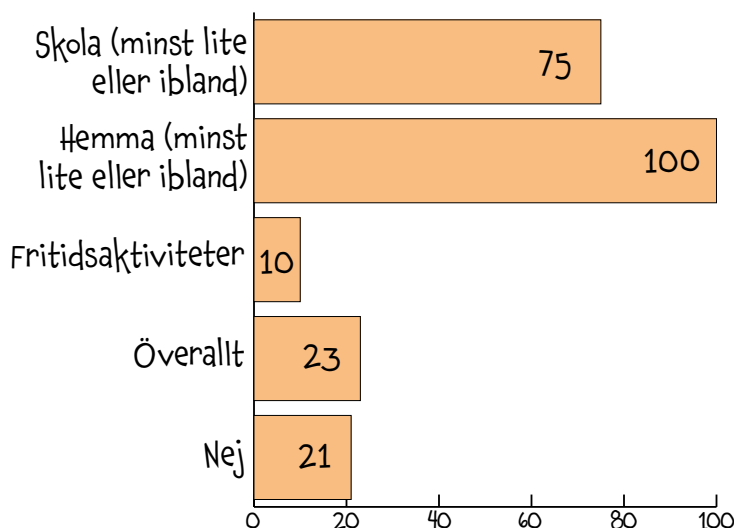

Barns delaktighet

Du har rätt att få säga vad du tycker i alla frågor som rör dig.

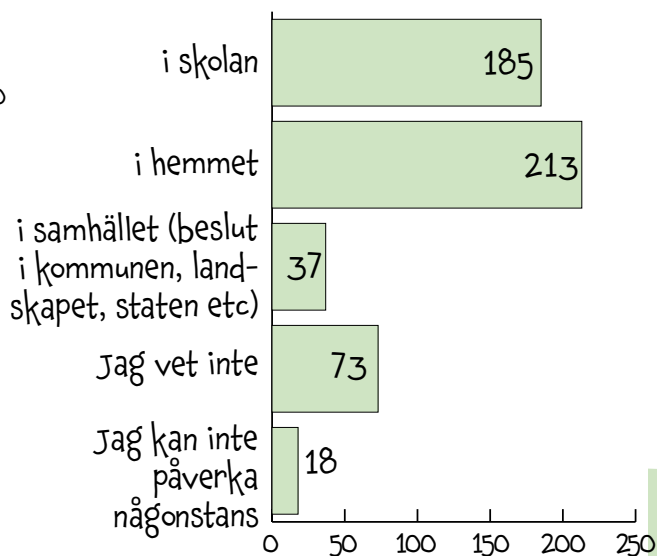
Tycker du att den rättigheten uppfylls? I så fall, var?

254 barn har svarat på frågan. Alla fick skriva fritt.

Jag känner att jag kan påverka:

328 barn har svarat på frågan. Alla kunde välja flera alternativ.

Några öppna svar:

- Nej jag tycker inte att den rätten uppfylls. Tex. i skolan så har man inte så mycket att säga till om. Tex. Om man inte gillar sin lärare i skolan och tycker den beter sig ila mot en, så tar skolan en inte på så stort allvar.
- Det är många som inte har något säg i en situation med t.ex. skilda föräldrar. Var dom vill bo och osv.
- Ja, jag får säga hur jag vill ha det i hemmet men inte så mycket i skolan eller i samhället för att jag (enligt mig) anses som för ung och oförständig och att det är svårt att få någon att ta mig på allvar.
- Ja den är överallt. Men folk brukar ha åsikter om vad man svarar.
- Ja om jag till exempel säger att jag inte vill gå på en av mina hobbies.
- Ja, i till exempel elevrådet
- Jag får alltid säga vad jag tycker men mamma och pappa bestämmer många saker dom med. till exempel när jag ska gå och lägga mig och när jag ska lämna in mitt telefon mm.

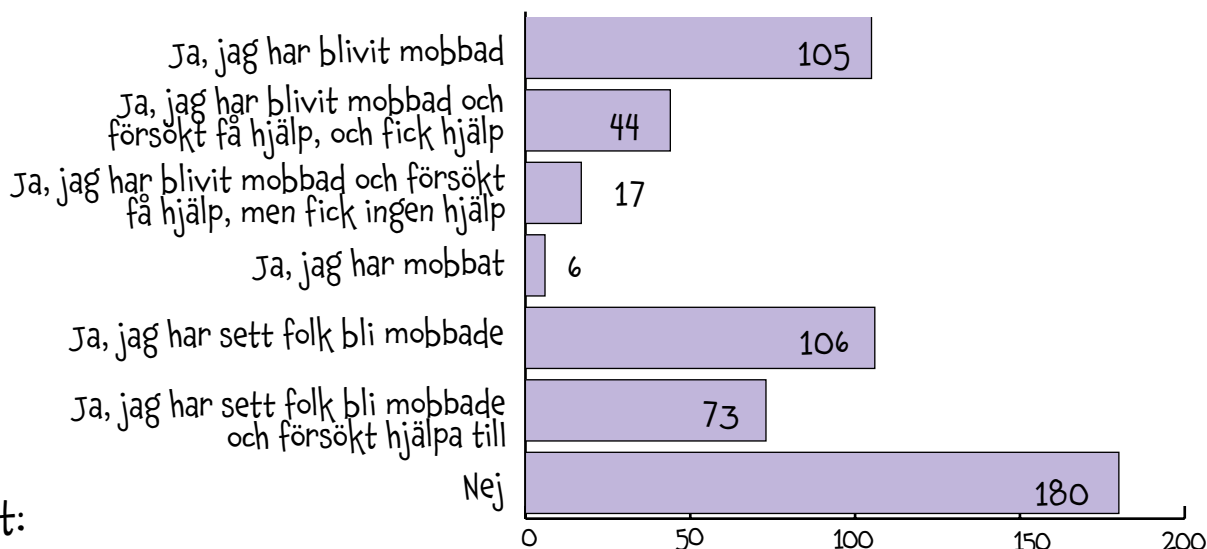
- Jag tycker det men ibland blir det inte så för min pappa har en sjukdom. Hemma.
- Tycker det känns bättre att föräldrarna bestämmer.
- vet inte riktigt men jag vet att alla vågar inte säga deras åsikter och det är synd. (Har hänt mig själv)
- 50% nej 50% ja
- Från ett lagligt perspektiv ja men från ett moraliskt syn sätt nej

Mobbning och rasism

Har du varit med om mobbning på Åland?

352 barn svarade på frågan. Alla kunde välja flera alternativ och själv avgöra vad som är mobbning.

Annat:

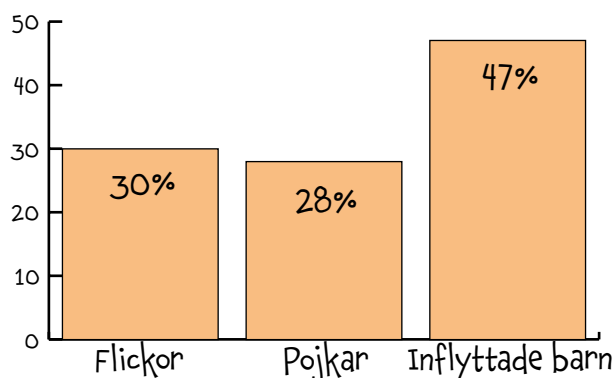
- I bland går mina vänner i väg från mig när jag vill vara med
- Flera år sedan mobbade jag
- En gång för länge sen så var jag inte så snäll i en grupp men det löste sig och jag ångrar mig jätte mycket
- Lite gråzon
- Jag har bara blivit retad.
- Jag har sett folk bli retade men inte direkt mobbade
- Jag var lite dum mot några personer men inte mobbat
- ibland på tv ser jag folk bli mobbade och i verkligheten
- Ja, mitt syskon har blivit mobbat i skolan och jag försökte hjälpa till.
- Ja, jag har sett folk bli mobbade och försökt hjälpa till och det fungerade
- Jag har blivit mobbad av min bror men det var länge sen
- lite i 1an
- det beror på, jag har mobbat folk som mobbar andra, och discuserar sedan med dem varför det är fel
- Jag har försökt hjälpa till med bråk men inte riktigt varit med om mobbning
- jag räddade min kompis från att bli mobbad!
- Jag har hört personer som sagt att de har blivit mobbade

Hur många flickor, pojkar och inflyttade barn har blivit mobbade?

170 flickor svarade på frågan och 51 av dem svarade att de hade blivit mobbade.

162 pojkar svarade på frågan och 46 av dem svarade att de hade blivit mobbade.

64 barn som har flyttat till Åland svarade på frågan och 30 av dem svarade att de hade blivit mobbade.

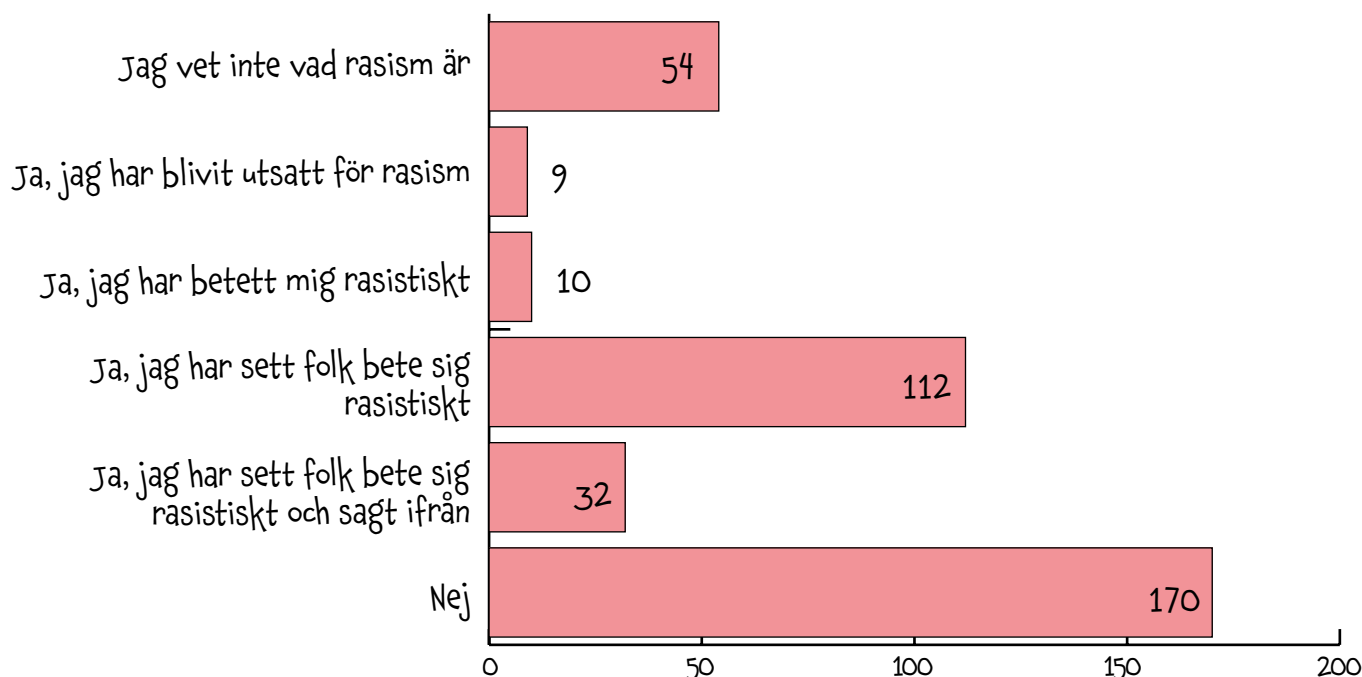
Nästan hälften av inflyttade barn har blivit mobbade.

Mobbning och rasism

Har du upplevt rasism på Åland?

342 barn svarade på frågan. Alla kunde välja flera alternativ och själv avgöra om någon betett sig rasistiskt.

Annat:

- Jag vet vad rasism är på ett ungefär har aldrig fått det sak rakt ut till mig.
- Jag har hört det
- Folk i min skola beter sig rasistiskt men inte mot mig.
- Min pappa har berättat att även om Finland är ett så "bra" land så har han upplevt rasism mot vissa människor.
- Min klasskamrat har blivit utsatt av en annan klass kamrat
- Ja, i skolan
- Jag kommer inte ihåg
- Syrran säger att vita får inte ta del av andras kulturer
- Jag har inte gjort det tidigare men nu när jag bytte skola utanför marieham har det funnits ganska många racistiska barn.
- Jag har hört det i spel att någon har sagt att du är inte lika värd för att du har mörkare hudfärg, och jag sa till den personen som sa det men det hjälpte inte men jag rapporterade.
- Jag har hört min storebror prata om en person som betett sig rasistiskt, och sett det på nätet.
- jag har sett det på nätet.
- Ja, jag har sett det på nätet.
- ja jag har sett det på nätet.
- jag har sett folk på nätet.
- Ja. jag har sett det på nätet.
- På nätet och tv.
- ja jag har sett det på nätet

Jag har sett mycket rasism på nätet och sagt ifrån för jag tycker att det är så hemskt.

Vad kan skolan, föräldrar och andra vuxna göra för att få dig att känna dig trygg?

6-9 åringar

- Se till att andra är snälla mot mig.
- att dom ser till att ingen blir mobbad
- ingen mobbning inget bråk
- att de vakar och tittar så att jag eller någon annan blir retade
- om någon mobbar, jag säger till läraren och läraren säger stopp
- En vuxen finns där när man behöver prata om något
- En vuxen och prata med
- att någon vuxen är alltid nära

Att det finns en psykolog i skolan som man kan prata med om något händer.

- Känner mig trygg
- det är bra.
- jag känner mej bra i skolan
- jag vet inte för att jag är redan trygg och det är så roligt att gå i skolan jag älskar att göra det
- jag vet inte riktigt. jag är trygg
- inget för jag är trygg redan.
- Jag har inte varit rädd

- säga att allt blir bra och sånt
- Hjälpa
- hjälpa mig när jag behöver hjälp
- att dom hjälper
- skyda mig
- SÄGA TILL MIGGG
- Hjälper mig
- vara snäll
- Vara snälla
- Vara snälla
- vara snälla
- Vara snäll
- vara snälla
- Att vara vänlig.
- Vara med mig
- va med mej
- Finnas nära
- Dom säger det
- Hjälpa till
- Vara vänder
- Att tid va med non och ha stöttande killar
- Lyssna på mig när jag pratar
- mamma frågar hur är det och pappa när han kommer hem
- dom ska säga saker
- Sluta vakta mej
- Nånting
- att ha godis
- Att dom tar hand om mej o säger att det finns spöken

Hålla sällskap med mig.

10-13 åringar

- Att man ska få prata med vuxna om det är något
- vara ärliga och säga om det är något som hänt eller något dåligt som kommer hända.
- Vara ärliga och vara sig själva
- att man är snäll
- att lyssna om jag är ledsen eller så typ
- Dom tröstar mig när jag är ledsen
- Jag är trygg när jag har sällskap och inte är ensam.
- Vara nära i samma rum man behöver inte stå precis bredvid utan bara i närheten.
- Lyssna/se mej/finnas där
- lyssna mer
- lyssna på oss lite bättre
- Att de ska lyssna på mina åsikter och försöka sätta sig in i min situation.
- Jag vet inte, att lyssna när jag har något viktigt att berätta och att hjälpa till om jag behöver hjälp.
- fråga hur de e och sånt
- lyssna när jag vill någonting
- Hjälpa mig
- hjälpa mig med saker och vara snälla.
- hjälpa
- Stötta mig
- skydda mig
- finnas på ens sida.
- Ha en bra ton när dom pratar med en
- Ta hand om en
- hjälpa till och försöka göra så att de blir bättre
- tar itu med saken och ser till att det slutar omedelbart
- fråga hur man mår och om det ha hänt något
- Dom kan fråga hur jag mår.
- prata om saker som är viktigt. och gå på kampsport!
- prata med mig.
- Prata med mig och liknande saker
- vara snäll fråga om man behöver hjälp
- Acceptera mig
- Prata
- Prata, vara snälla med varandra.
- göra så att ja kan lita på dom
- göra så att jag kan lita på dom
- vet inte . Kanske vara snälla och glada.
- göra roliga saker
- mer vuxna

- Jag känner mig aldrig trygg lol
- vet inte känner mig aldrig riktigt trygg eftersom det finns folk som är konstiga och äklar ut en

- Ha munskydd på sig vid vissa tillfällen
- Använda munskydd ibland
- bara jag får vara med mina kaniner så är jag lugn
- när jag får vara med min bästa vän som är allt det jag har typ...
- kompisar och mamma
- jag blir trygg om jag får god mat
- jag känner mig trygg bland dom vuxna jag är med och i skolan också så jag vet inte vad skolan och vuxna kan göra mer.

Vad kan skolan, föräldrar och andra vuxna göra för att få dig att känna dig trygg?

- Se till att jag inte råkar illa ut
- håla kol på att ingen håller på med mig
- Vara min vän
- Ha ett tryggt hem/skola
- Genom att man alltid har en rastvakt i skolan.
- Dom kan säga åt om det är nån som mobbar.
- Vara uppmärksamma mot mobbning.
- hålla mer koll om någon blir mobbad eller så.
- prata med mobbaren
- prata med mobbarna, och blanda in föräldrar och skolan mer, hjälpa den mobbade, jag fick ingen hjälp från skolan jag gick i utan fick byta skola!
- I skolan kan alla lärare gå runt skolan och inte stå på samma ställe hela tiden.
- lärare ska inte favorisera dom ska inte bara skylla på ett barn hela tiden
- att alla ska vara snälla mot varandra både hemma, i skolan och på andra platser.
- Att man får komma och prata med nån vuxen om man behöver hjälp
- prata med mig om vad som har hänt i skola och sen seja vad jag ska göra nästa dag när mobbaren kommer och försöker och mobba mig.
- Om man t.ex. mobbad så ska man prata med en vuxen eller någon nära, och så kan den personen prata med rektorn eller läraren och ta upp med den här personen som håller på att mobbas.
- När jag blev mobbad i ettan och tvåan så sa jag till min lärare och hon tog och pratade med mig och tjejen som mobbade mig och hon slutade till sist. Hemma så har mina föräldrar sagt att det absolut inte är okej att mobba och de tröstade mig när jag blev mobbad.
- Minska läxor i skolan. Vuxna som lyssnar om man vill prata vissa saker eller berätta om nån kompis typ.
- Dom kan visa det. Dom kan kolla hur det är med någon om dom ser att man mår dåligt eller blir dåligt behandlad. Dom vuxna i skolan skulle kunna sätta sig ner med eleverna enskilt och bara prata med den. Bara så att man känner att man har en vuxen man litar på. Att man har någon man kan vända sig till när man inte kan prata med sina föräldrar.
- man kan hitta andra set att inte umgås med mobbaren
- få barnen avstängda i 2 veckor och om dom gör det igen dubbelt så mycket
- Vet inte men stoppa lätt dåligt som hände i skolan
- hemmaskola
- hemmskola

- jag tycker att jag känner mig trygg jag behöver ingen hjälp.
- jag känner mig trygg ok omtyckt
- jag tycker att jag är trygg
- jag tycker att jag känner mig trygg.
- Jag tycker att jag känner mig trygg.
- Jag vet inte. Känner mig redan ganska trygg.
- jag vet inte jag säner mig redan trygg

- Dem gör mig redan trygg
- Göra som dem gör nu.
- Jag är redan trygg
- Vet inte. Jag känner mig trygg nog.
- Jag känner mig alltid trygg
- jag känner mig redan trygg.

14-17 åringar

Göra det klart för barnet att den vuxna finns där för en om det händer något.

- Låta mig göra det som känns bra för mig.
- Låta mig vara med kompisar på fritiden, kunna gå ut helt ensam när jag känner mig jätte stressad.
- finnas vid min sida :)
- Att lyssna och respektera en räcker långt
- finnas där
- Bara finnas där
- Lyssna på dig och höra vad du känner
- Utreda
- lyssna på mig och acceptera mig
- Hjälpa till och komma mellan dom
- vet inte riktigt, kanske kolla synen mer för de vuxna är så blinda så de märker ingenting :)

- Försöka göra så att det känns bättre i tex skolan
- vara mer uppmärksamma om vad som händer, iaf lärare i skolan
- att hålla koll på rasterna i skolan.
- Prata med mig och de på skolan. Ha bättre övervakning i skolan, fråga oftare hur barnen mår
- vara lugna i konversationer och låta misstag hända

Ha bra energi, låta en själv göra fel.

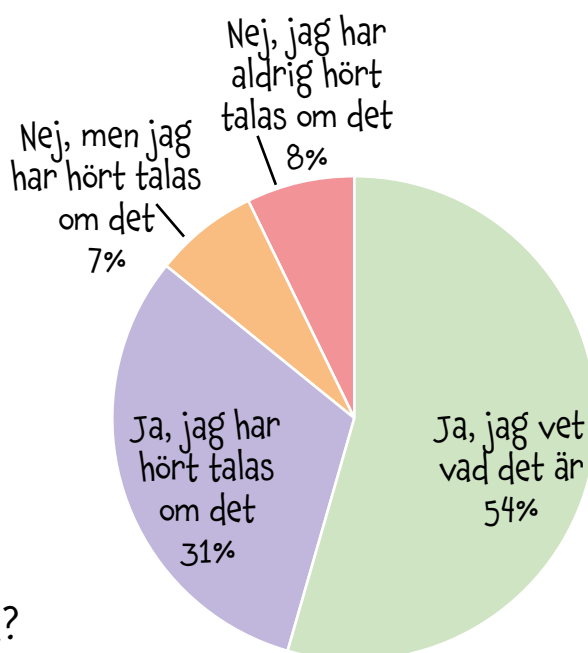
- Jag känner mig trygg
- Skaffa EPA till Åland så man inte blir ihjälkörd
- de kan ge mig Cibylla korv
- Militär hjälp
- s market

KiVa

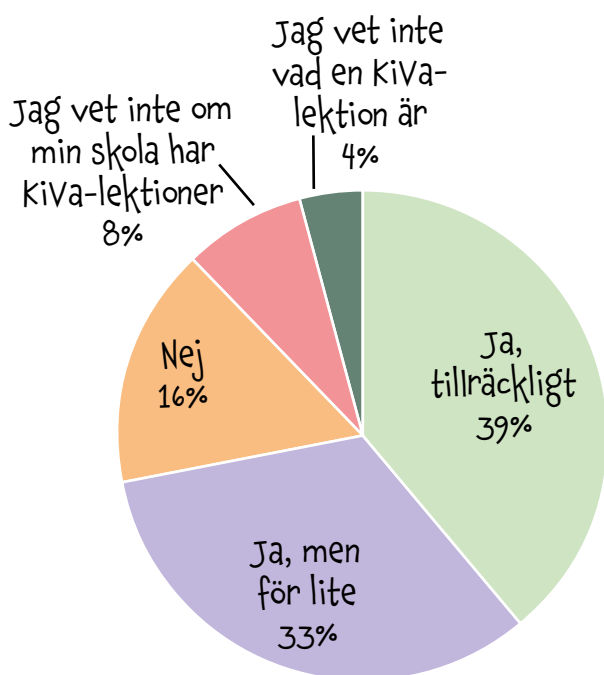
Vet du vad KiVa är?

347 barn svarade på frågan.

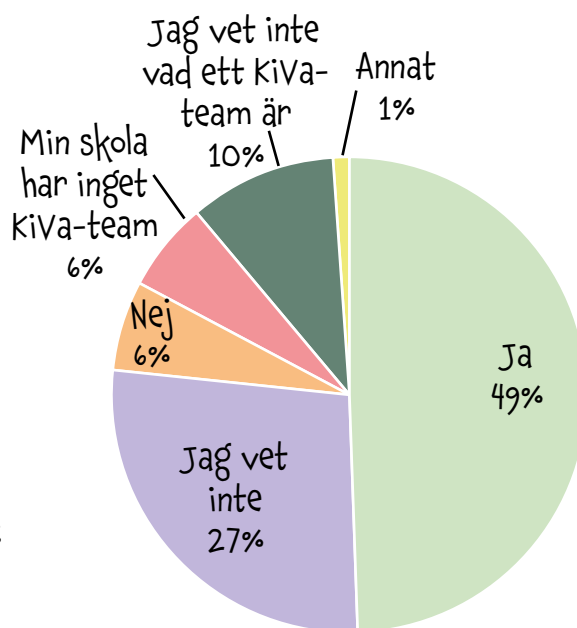
Har ni KiVa-lektioner i din skola?

347 barn har svarat på frågan.

Tycker du att KiVa-teamet fungerar bra i din skola?

343 barn svarade på frågan.

Annat:

- helt ok
- både ja och nej
- Jag skulle inte säga att det är det bästa men det fungerar.
- Jag vet att min skola har ett KiVa team men jag har aldrig varit i kontakt med dem
- de är dom högre klasserna som har det
- vi har inte haft så många kanske 1 eller 2
- dom gjorde det men sluttade
- det blir inte så mycket mobbning här så jag vet inte
- min skola slår barn istället för att prata jag har stort ärr på ändtarmen

Vi vill att Åland ska vara det bästa stället i världen att växa upp på. Hur kan Åland bli bättre för barn?

Alla ska ha råd att ha ett bra liv!

6-9 åringar

- att alla ska ha en familj
- alla har tillgång till familj, släkt och hem
- Att det finns fler skolor och dagis och att barn som kommer hit från andra länder kan få hjälp och må bra och de kanske inte har gått i skolan och får göra det här
- Att man kan gå i skolan.
- alla ska ha det bra

10-13 åringar

- Alla ska ha någonstans att bo och ingen ska vara fattig.
- att alla får mat och hem.
- att dom fattiga barnen ska få en bra början till pengar
- Åland kan bli ett bättre ställe att växa upp på som att göra så att alla barn har vad dom behöver som t.ex. mat, rena kläder, tak över huvudet.
- Jag tycker att man ska hjälpa till så att alla barn kan få gå på en sport. Visa har kanske inte råd och de är det jag vill att man ska försöka ändra på.
- Alla som vill borde få ha fritidsaktiviteter som man gillar, vissa saker är jättedyra fast de skulle vara roligt att gå på det.

Alla barn ska känna sig trygga!

6-9 åringar

- Att alla biter sig och hjälper folk och är tacksam <3
- alla ska va snälla
- Inget krig
- Inte krig

- Att alla är trygga att det finns hem åt alla att alla har mat och en mamma och en pappa
- Att inte mobba
- Att ingen måbar
- att alla ska vara trygga
- Att sluta retas.

Vi vill att Åland ska vara det bästa stället i världen att växa upp på. Hur kan Åland bli bättre för barn?

Inte skälla på barnen utan berätta bara hur men istället kan göra och förklarar det med snäll rost.

- ta bort mobbning
- stoppa rasism och mobbning
- rädda mera barn
- alla ska ha lika mkt värde
- Inte utsättas för rasism
- att sluta mobba
- försöka stoppa mobbnig. och droger t.ex.
- ingen mobbning i skolorna
- Genom att stoppa mobbning
- mindre mobbning o rasism
- Att alla ska behandlas på samma sätt
- att ingen ska mobba och att alla ska vara snälla
- att alla barn har det lika bra i hemmet och i skolan
- jag skule kena mig tryg med hemskola
- Om man berättade för barn som säger elaka saker att de ska sluta så att andra barn inte ska behöva stå ut med det.
- vi ska inte ha rasister här på Åland för att om det kommer till vårdö skola eller nån annan skola en flicka eler pojke som är svart till skolan så kan en annan elev som är vit kan bara seja fula saker om deras skin till den andra personen i det situationen kan barnen bli ledsen och inte komma till skolan aldrig igen för att den vill inte att det ska hända igen.

Kunna växa upp i en miljö som är trygg och kunna tro på sig själva.

10-13 åringar

- Om vi får leva fritt
- att de skall var frid hehe
- det kan bli bättre för dom som är små att växa upp här om polisen åker runt och kollar i lek parker så att det inte blir vold täkt.
- Mera lampor ute för ibland det är ibland lite läskigt att gå hem där det är massa träd och sånt. Det är mera rensat på vissa ställen och då känns det inte lika läskigt.
- att alla ska ha de tryckt här på åland.
- Att alla ska känna sig trygga.

Se till att skolan blir en bättre kiva skola.

- Att alla föräldrar ska vara snälla mot sina barn.
- Mera regler på hur föräldrar ska vara mot sina barn och hur dom ska uppfostra dom.
- jag skulle vilja att barnen skulle ha mera rätt
- att man inte göra ont för barnen
- Jag vill att alla behandlas lika bra hela tiden.
- Att alla ska bli behandlade på rätt sätt och har det bra överlag
- man ska skydda barn och lyssna

14-17 åringar

- Mera fältare.
- Hålla mera koll på stan och vad ungdomarna gör i stan till exempel
- Barn vill vara trygga, ha människor att umgås med och bara ha kul.

Vi vill att Åland ska vara det bästa stället i världen att växa upp på. Hur kan Åland bli bättre för barn?

Mer aktiviteter för barn!

10-13 åringar

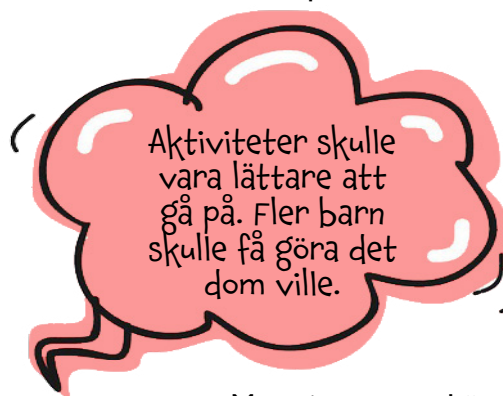
- Aktiviteter som inte är så långa borta och som inte kostar så att vem som helst kan vara med och ha roligt efter skolan.
- om alla hobbys sku vara grads
- Ha mera platser att barn får leka.
- Lite mera butiker
- Mer aktiviteter och roligare saker för barn
- ett leoslekland
- Att det finns mera cykel och gångbanor att man fyller i övergångsställena på landet.
- Jag tycker att Åland skulle behöva mera lekplatser så att barn har nära till leken.
- att det fins mera roliga parker.
- det är redan bästa stället att bo på i världen, men man skulle kunna göra lite fler typ lekplatser
- ja dom har mer sporter och sånt
- Jag kan växa bra med ett gamling rum och en bättre skärm och en gamling PC och inte en consol.
- Mera fritids ställen på Åland
- Mer innebandytag
- tryggare skolvägar, mer att göra på fritiden och roliga saker för barn, bättre skolmat och mellanmål, möjlighet att ha någon finska grupp att öva språk i.
- Jag vet inte men kanske att barn fick vara inblandade i mer saker.
- flera aktivitetsval tex, det finns inte någon målnings och teckningskurs, mm
- Ge dom mer aktiviteter
- mera lekparkar
- flera nöjesparker

14-17 åringar

- mera fritids hem och aktiviter.
- Mer fritidsaktiviteter och andra barn
- kanske skaffa lite roligare grejer barn och ungdomar kan göra UTE, kanske skaffa någon ny cafe som t.ex. subway eller något sånt
- Bygga upp starbucks, alla ungdomar skulle dit varjedag, och det skulle bli mycket turister
- mer aktiviteter som tex: MTN Bike och sådant som inte finns här.
- Skaffa EPA till åland
- epa traktor lagligt
- mera fritid

6-9 åringar

- Mer snabbmatsrestauranger.
- Att de int ska sanda vägarna så det går att åka pulka på vägen.
- Ett zoo
- Att man får rida mera
- Att det ska finnas mera roliga aktiviteter att göra
- mer affärer och nya kläder som kostar mindre.
- ett godishus
- ön blir större
- Att man har mera park och har de roligt.

- Mera intressant händelser
- Man skulle kunna se till så att barn som inte har råd att gå på fritids intressen har möjlighet till det. Barn under femton år borde få åka kollektivt trafik gratis. Man borde ha en ordningsvakt i bussen. Den är ofta mycket liv och RÖRELSE i bussen. Det skulle då kännas säkrare och tryggare att åka buss. Det är också där en hel del mobbning förekommer på bussarna. Alla skolskjuts borde se till så att dom kommer i tid till skolan! Det är ofta så att många elever kommer 5-15 minuter sent till skolan. Bara för att chauffören inte kan åka några ynka minuter tidigare till jobbet. Deras sovmårnar är viktigare än deras framtida ledare. För vi barn kommer att någon gång ta över deras arbete. Så alla som vill att deras företag ska fortsätta efter att dom går i pension. Borde föregå med gott exempel och göra sitt bästa för att folk ska lockas till deras jobb.

Vi vill att Åland ska vara det bästa stället i världen att växa upp på. Hur kan Åland bli bättre för barn?

Alla barn ska få må bra!

10-13 åringar

- Sätta mindre press och stress från skolan, de är en anledning till att många mår dåligt.
- jag vill att barn/ungdomar ska sluta dricka så mycket energidricka, öl och röka.
- skydda barn från droger
- Sälja mindre alkohol och tobak
- Vara bättre på och fråga hur folk mår och ge som den terapi dom behöver. Ha mera kropps positivitet och ta bort allt droger och tobak och sånt härifrån ungdomar.
- bra mat
- Mindre läxor så att man kan va med kompisar för ibland går nästan all fritid till läxor och prov.
- Alla borde få vara barn längre utan alla måsten från skolan.

14-17 åringar

- att andra barn umgås med varandra
- asså det förekommer ju mycket cigg och alkohol bland barnen och ett otåligt betende
- Tycker det är för mycket skärmar, tyvärr, men finns inte så jättemycket att göra åt, tycker också att tonåringar kan bete sig otroligt hemskt, tycker att lärarna ska agera mera när det sker mobbning etc. Tycker också att skolorna (rektorerna osv) ska ta åt sig av kritik och tänka på elevens bästa. Har varit så otroligt mycket för mig som lärarna inte bryr sig om osv
- Ta bort mobilfri skola för att man vill också skriva med vänner som bor i andra ställen i världen och om man t.ex ska fylla i någon enkät om sitt jobb på fritiden, öva till på något, skriva till sina föräldrar när man behöver, mobilfri skola har påverkat alla på dåliga sätt men också bra sätt.

10-13 åringar

- Att vi ska ta mera hand om naturen.
- Ingen ned skräpning eller föroreningar. jag vill inte växa upp i ett "wasteland" (en förorenad plats) Jag vill att det ska finnas ett arcade hus och att alla ska vara glada! :D

6-9 åringar

- Jag vill att ingen blir sjuk

- barn sjukhus och ett barn hem
- Att föräldrar skall ej skiljas (mina har inte Skillt sig som tur är men jag vet många i min skola som har föräldrar som Skillt sig)
- Att det ska va bra på Åland
- jag vet inte men på alla sätt som går.
- mindre skola mera ledigt
- mindre skatt på mat.
- Gratis mensskydd

Ta hand om naturen!

6-9 åringar

- Inte kasta sopor i naturen

Vuxna ska lyssna på barn!

10-13 åringar

- att våga prata med vuxna
- att barn får rösta också
- Att vuxna ska göra så att barn får sin röst hörd.
Tex. Att dom ska tänka på att barn är lika viktiga som vuxna.
- Att vuxna lyssnar till barn. Att barn får vara med och bestämma och välja.
- vuxna ska lysna mera på sina barn
- Att föräldrarna kunna fråga hur det har gått i skolan eller något liknande. HEJDÅ
- att de vuxna skulle lyssna på barnen mer.
- att alla barn ska ha rätt att säga sina åsikter
- det finns mycket barn som vill få sin röst hörd och att man ändå kan lyssna och fråga sinna barn ibland att e du okej och att aaa att man får sin röst hörd att man kan få säga vad man tycker och tänker.

6-9 åringar

Att låta barn bestens lite själv till exempel att låta barnen bestämma vad vi ska äta till middag.

14-17 åringar

Få råd av barn och unga. Tänk inte för mycket vuxet och för mycket på regler.

- Lyssna på oss mer och ta våra åsikter allvarligt, få oss att känna oss som en värdefull och viktig del av samhället
- Att barnen ska få ta ställning och höras i frågor runt barnet
- Se till så att alla mår bra och trivs, försök komma på lösningar på varför det inte är bra och fokusera vad som är bra.

Annat:

10-13 åringar

- att det finns cola i skolan
- fler skolor som är specificerade för olika språk l
- Inte ha åk 1-3 med åk 4-6 i samma skola
- Större butiker i skärgården
- Billigare saker

14-17 åringar

- Mera kapitalism
- mera kvinnor som har bättre smak (tycker om mig)
- Tunnel till Föglö bara :)
- Att man får bestämma allt själv från 15 års ålder

Vi vill att Åland ska vara det bästa stället i världen att växa upp på. Hur kan Åland bli bättre för barn?

6-9 åringar

- det är bra
- bra som det är
- åland är jätte bra
- Jag kommer inte på något
- jag tycker att åland är trygt
- åland är bra som det är
- jag tycker att det är bra som det är
- vet inte det är redan bäst

14-17 åringar

- Det är bra som det är
- De är bra

Vi har det bra redan!

10-13 åringar

- de är bra
- Jag tycker om Åland som det är:)
- ÅLAND ÄR PERFEKT.
- vet inte jag tycker att de redan är ganska bra
- Åland är redan bra tycker jag.
- Jag tycker att Åland är så bra det kan bli.
- Åland är redan bra tycker jag.
- Åland är PERFEKT! det känns jätte tryggt och bra
- Jag kommer inte på något som är dåligt
- Ingenting jag tycker att Åland är en trevlig plats att växa upp på.
- det är det bästa landet
- det är redan bra
- inget för att det är ju redan perfekt! :)
- det är ok här :D
- det är redan bra.
- jag tycker det är ganska bra här på åland. och ett väldigt bra ställe att växa upp på
- Jag tycker redan att Åland är det bästa stället att växa upp på
- Jag tycker Åland är en jätte bra plats i mitt tillstånd
- Det är redan bra
- det är bra redan.
- det är det bästa för i svärge skjuter dom bara
- Jag tycker att det är bra som det är och Åland kommer alltid och vara tryggt!
- Jag tycker att Åland är ett jätte bra ställe att växa upp på för att det finns många sätt att T.ex. semestera hema och om man gör det så kan man åka till vår super fina skärgård jag tycker också att det är bra att det bara finns en stad på Åland för då finns det som ett centrum där allting finns
- Jag tycker det är bra här på Åland redan!
- Jag tycker att vi har det ganska bra!
- jag tycker åland redan är bra
- allt är bra på åland det kan inte bli bättre
- Jag tycker att allt är bra

Tack!!

2. Inflyttade barn på Åland

Introduktion

30.6.2020 hade vi ungdomskaffe för inflyttade barn. Allt gick superbra! Vi hade dekorerat fint och vi hade fixat mångkulturellt fika. Det kom personer från olika länder.

Till att börja med fick alla presentera sig. Efter det hade vi förberedd en PowerPoint med frågor som vi alla svarade på, diskussionerna var intressanta och långa! Vi hade också en lek där vi valde 10 rättigheter/artiklar från barnkonventionen och de fick göra en pyramid i små grupper och välja vilken rättighet Åland är bäst på att följa = längst upp, och sen de längst ner = artiklarna som Åland kanske inte är så bra på att följa!

Sen fortsatte vi med våra frågor och diskuterade mera, Alla fick berätta lite om deras liv, hur de saknar hemlandet och hur det är att bo på Åland. Vi pratade också om hur rättigheterna följs och hur det är för inflyttade i skolan/på jobb och hur det känns. Vi märkte också att det finns skillnad på ålder, hur de lär sig svenska och skillnad mellan att bo i Sverige eller att bo på Åland.

Vi hade en person som dokumenterade diskussionen lite på sidan, här är anteckningarna.

Hur är det att vara inflyttat barn på Åland?

Enligt de personerna som deltog i ungdomskaffet så sa de sina synpunkter om hur det var att vara nyinflyttad.

Här är några av deras citat:

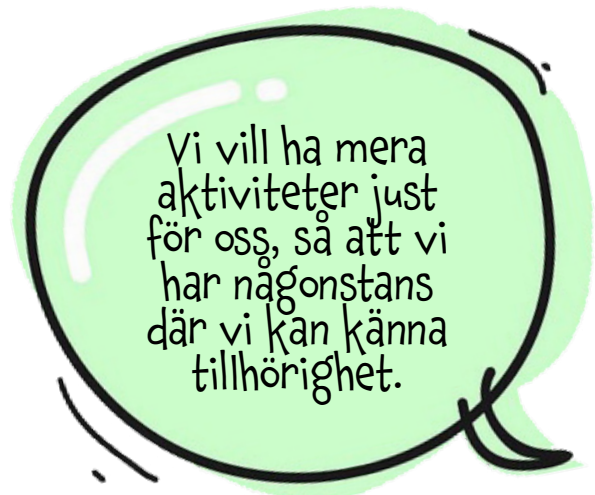
- **“Det var chockande”**
- **“Svårt att vänja sig med en liten stad/mindre folk”**
- **“Svårt att lära sig språket”**
- **“Man är rädd för att säga fel”**
- **“Vissa personer skrattar/retar en, och man kan inte försvara sig eftersom man inte kan språket”**

Vad kan man göra så att det blir bättre för alla inflyttade barn på Åland?

Vi tänkte att det skulle ha varit bra om det skulle finnas läger för inflyttade barn, mera butiker, mer folk och mera aktiviteter just för oss, så att vi har någonstans där vi kan känna tillhörighet.

Eftersom Åland är så litet så sprids det fort rykten. De finns också få inflyttade personer här så när man kommer hit så känner man snabbt av en “främlingsfientlighet” (t.ex. Otrevliga blickar m.m) eftersom de invånarna som är födda här är så ovana med att de bor folk från andra länder här.

Övning

Vi hade valt ut 10 rättigheter. Uppdraget var att rangordna rättigheterna utgående från vilken som Åland följer bäst (och på detta sätt få till diskussion).

- Tre grupper jobbade och de olika pyramiderna finns på bild. Rättigheten som gruppen tänker att Åland följer bäst finns längst upp.

Diskussioner uppstod vid presentation om hur de olika grupperna rangordnat/byggt pyramiden:

Artikel 28: Barn har rätt till utbildning

- Allt är bra med skolan, gratis skola för alla. I många länder är det ett problem att ha råd för föräldrarna att skicka sina barn till skolan. Mobbning finns det i skolan.
- Mobbning finns gentemot alla – inte bara inflyttade.

Artikel 30: Barn har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.

- Svårt att prata svenska med vänner som pratar mitt modersmål. Det kan upplevas som exkluderande. En lärare sa att vi inte får prata vårt språk i skolan och "tänk om ni snackar skit om våra ålänningar".

Artikel 29: Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.

- Vi pratar inte så mycket om hur det är att vara invandrare i skolan. För mig är det jätteviktigt och jag skulle gärna göra det.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sina åsikter

- Vet inte hur det är för ålänningar men jag har svårt att säga vad som helst till mina föräldrar. Respekten för föräldrarna är stor. Mest stränga mot tjejer.
- Finns mycket att säga men alla vågar inte.
- Barn kan påverka många saker men inte lika mycket som vuxna.

Artikel 14: Barn har rätt att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls.

- Finns inte så många olika typer av kyrkor här. Hela skolan har mycket fokus på kristendom. Väldigt kristet. Typ alla SKA konfirmera sig. Förväntningar i samhället – alla frågar: har du konfirmerat dig och inte ska du konfirmera dig.

Artikel 22: Barn som är flyktingar har rätt till skydd och hjälp och Artikel 27: Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat.

- Detta sköter Åland bra. Ger mat till de som behöver, typ Matbanken.
- Kommunen hjälper till och Ams ger stöd.

Fick du mycket hjälp i skolan?

- I Medis läste vi ungdomar svenska tillsammans med äldre. Vi tyckte det var konstigt att samla alla som inte kunde svenska. Vi fick göra lite andra saker och se oss runt på stan. Kurser med musik, konst och sport.
- Jag fick en egen lärare med engelska. Svenska som andra språk egna lärare.
- Jag fick hjälp med språket. När jag flyttade hit så fick jag repetera åk 7 (först åk 7 i hemlandet och sedan åk 7 på Åland).
- Matematiken är lättare på Åland än exempelvis i mitt hemland. Det är lättare här med andra ämnen som inte är språkämnen.
- Läraren som lärt oss svenska (svenska för inflyttade) hon hjälper oss. Hon kan allt och hon kan prata med oss, hon är som vår mamma. Jag vet inte riktigt vad det är som gör att hon kan, men hon har gått många kurser och lärt sig. En gång fick alla lärare möjlighet att gå en kurs i Sverige för att lärare ska lära sig om att lära till inflyttade. Från min skola var det bara två lärare som gick - hon och en annan lärare.
- På hotell- och restaurangskolan finns inte samma stöd som på högstadiet när det gäller stöd för språket. Inte alla som förstår att man behöver hjälp. Här finns det endast en lärare som kan hjälpa.
- Det är många som inte förstår hur det är att flytta hit, att inte kunna språket, klara sig och först saker som man tidigare kunde göra i sitt hemland. Jag vet inte vad man kan göra för att öka den förståelsen.

Har du upplevt någon typ av rasism?

Det är många som inte förstår hur det är att flytta hit, att inte kunna språket.

- Jo, ja. Det var många som var från andra länder i min klass. Andra skojade om vårt land.
- I min klass så finns det några "riktiga ålänningar" som skojar om mitt land.
- En kille i klassen frågade mig "Vet du hur du ska passa – jo flytta härifrån".
- Klassen har en grupp på snapchat och där skickar de memes med dumma posts.
- Invandrare över lag upplever detta "skojande".
- Folk från mellanöstern är lika med terrorister typ.
- En grej som jag ogillar är om en ålänning har hört rykten om exempelvis en rumän, så tror alla att det gäller alla rumäner.
- När vi flydde från vårt land och kom hit så blev vi kallade terrorister. Vi flydde hit för att komma bort från terrorister.
- Jag tror att de bara tror på sådant som de ser på TV.
- Efter 9.11 mycket dåligt om personer från mellanöstern.
- En grej som jag har hört är att Strandnäs skola kallas för getto för att det är många invandrare där. Jag försöker fråga emot. Vad menar ni?

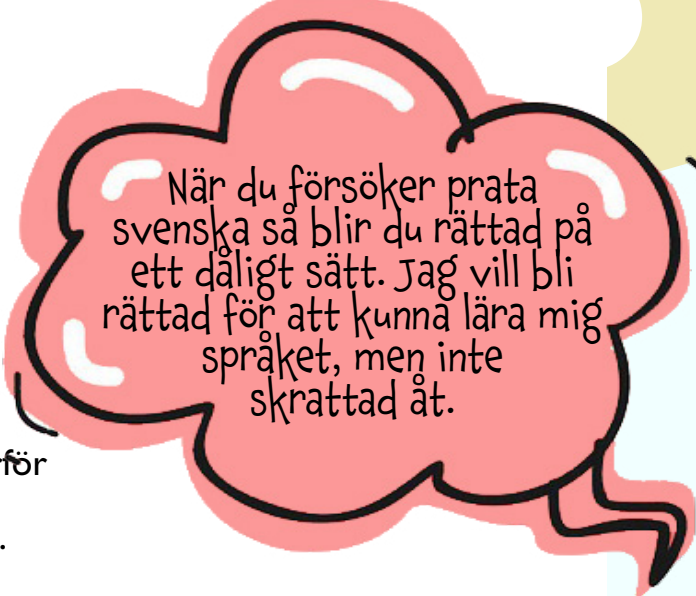

Är det något ni kan säga eller göra så att detta ändras?

- I min klass har vi sagt att det inte är roligt. Även läraren. Men de lyssnar inte. Det är svårt. De typ vägrar lyssna.
- I min klass har det varit typ bråk. Vi gick till klassföreståndaren och han pratade med dem. Sedan blev de mer arga på oss och mer rasism.
- Samma för mig. Det blev bara värre. Önskan var att bli behandlad som alla andra men det blev bara värre.
- När ett barn var ny så ogillade de honom jättemycket. Han kunde inte engelska och inte svenska. Kunde inte svara och då gjorde det honom bara ännu mer utsatt.

Vad kan lärare göra?

- Det är svårt. Vad kan de göra?
- De kan förklara hur eleverna kan göra och vara mot den nya eleven. Förstå varför en person flyttar.
- Lärare och vuxna tänker bättre än barn. De har inte rasism mot barn. Barn kan inte förstå hur det var att flytta och börja om. Hur det är att gå i en butik där någon pratar svenska och jag skulle vilja prata mitt språk eller möta en bekant. Sedan när du försöker prata svenska så blir du rättad på ett dåligt sätt. Jag vill bli rättad för att kunna lära mig språket, men inte skrattad åt.
- På yrkesgymnasiet var alla mer öppna än på högstadiet och jag kunde börja prata mer svenska.
- Modersmålet är viktigt för att kunna prata med personer i sitt land.
- Jag vill ha lektioner där vi pratar om att vara invandrare. Ingen har frågat mig hur det är att ha flyttat hit. Ingen har frågat mig. Jag skulle vilja att exempelvis en vikarie skulle ställa frågan om hur det var att flytta hit.

När du försöker prata svenska så blir du rättad på ett dåligt sätt. Jag vill bli rättad för att kunna lära mig språket, men inte skrattad åt.

Jag vill ha lektioner där vi pratar om att vara invandrare.

Var det lätt att komma in i gruppen? Skolan?

- **Det var svårt.** Jag kunde inte engelska, jag kunde inte svenska så jag kunde inte säga någonting.
- **Först visste jag inte att jag kunde prata engelska med de andra,** men sedan förstod jag att jag kunde prata engelska. Då gick det lite lättare.
- Man **blandade språk**, engelska, svenska, kroppen – allt.

Har du tolkat åt dina föräldrar?

- Ja, i lite olika sammanhang.
- På utvecklingssamtal i skolan fick min pappa frågan om han ville ha en tolk med sig så han fick ha en tolk med sig.
- Ett barn har tolkat några svåra ord vid utvecklingssamtalet.
- Jag tolkar fakturor åt mina föräldrar.

Tänker du bo kvar på Åland?

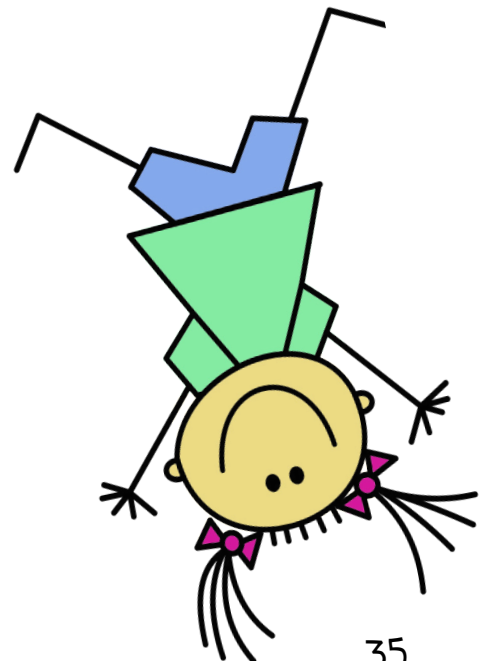
- Jag vill gärna flytta till Sverige.
- Kanske när vi blir äldre.
- Mina föräldrar är här för att jag ska få en bättre framtid. Jag undrar om de kommer att bo kvar på Åland.

Skulle du vilja flytta tillbaka till ditt hemland?

- Nja. Lite olika svar. Någon vill åka på semester, men inte tillbaka.

Kom ihåg!

- Vi alla här är jättesmarta för vi kan flera språk. Vi kan hemspråk (älskar mitt hemland och jag vill att alla ska veta det. Jag är stolt), svenska och engelska, alltså många språk. Det är en "point" som vi har som inte alla har.
- En sak att komma ihåg. Vi lär oss flera språk.

Vad kan förbättras på Åland?

- Mer folk. Det finns inte så mycket folk på gator. Det känns lite konstigt. Även på sommaren så är det lite folk ute. I Sverige så finns det exempelvis folk i skogen som man kan fråga om du går vilse eller så. En gång gick jag vilse och det dröjde 30 minuter innan jag träffade någon att fråga.
- Kanske mera stora butiker (men det finns ju inga människor).
- Tåg som går runt hela Åland.
- Ungdomskväll för invandrare. Inte bara för barn. Även för vuxna också. Fester som man har i hemlandet. I Sverige så finns det.
- Det här med rasism så beror på att folk är ovana. De undrar varför pratar de ett annat språk, andra kläder osv. Det handlar om ovana. Vad man kan göra är att det ska komma fler invandare på Åland. Här känner alla varandra. Alla är släkt med varandra. Fler invandrare i varje klass så då är man vana med det.
- I skärgården finns få invandrare.
- Folk är så fördomsfulla. Det skulle vara en bra sak att ha i skolorna, typ jobba emot stereotyper, inte döma så mycket. I skolan.
- Jag känner mig bra när jag hänger med människor från andra länder för då blir jag inte dömd. Ja, när vi hänger med andra kulturer så pratar vi om sådant som vi firar, sådant som vi har gemensamt med mat och musik.
- Här finns en ovilja mot nya saker. Exempel: Helikopterflygningar på sommaren.
- För mig är det hela tiden roligt att prata med folk från andra länder. Hur har det varit för mig här och vad skulle samhället kunna göra?
- Kanske det är svårt med lagen. När vi flyttade hit så visste vi inte lagen. Om vi gjort något fel så ringer de till Marstad.
- Lagstiftning tas inte upp i skolan, jag har ju lärt mig det av mina föräldrar.
- Det är svårare för vuxna att lära sig språket. Jag har hört från min pappa att han blir ifrågasatt när folk frågar "varför kan du inte bättre språk?". Det är många som inte förstår att det är svårare desto äldre du är. Många säger att "Nu har du kommit till Åland så nu ska DU kunna svenska."
- Man borde ha svenska lektioner eller special svenska som andra språk klass för inflyttade som går i gymnasium
- Skolan borde få mer utbildning, satsa mest på högstadie
- Läger för inflyttade – skulle vara jättefint. Känna Åland genom att gå igenom. Typ.
- Läger för bara inflyttade gör att man kan prata om svårigheter om att komma hit. De har svårt att förstå att det var problem att flytta hit. I Sverige finns ett universitet i Kristianstad för bara inflyttade.
- När jag var lite och flyttat hit så sa någon att det finns många olika läger och så. Jag ville inte delta på läger med ålänningar som barn. Jag har ingen att vara med, jag kommer inte förstå.
- Jag vill läsa sitt modersmål men den möjligheten saknas. Det är jättesvårt.
- I Sverige finns det invandrarlärare, invandrarungdomsledare.
- Alla rekommenderade till oss att lära till närvårdare. Vad tror de om oss? Att vi inte kan mer? Jag vill studera till universitet. Det gör att personer flyttar vidare till fastlandet.
- Sättet att vara vänner skiljer sig åt. Efter att vi har träffats fyra gånger vi är typ vänner. MEN här, även om du träffats 100 gånger så är det fortfarande distans.
- Vi är olika när vi leker. Vi pratar högt och de tror att bråkar, har bröllop i tre dagar, vi har som här, men större.
- Här jobbar man tidigt och sedan klara sig själv efter 18 år.
- Exempelvis julen är så fint i mitt hemland. Saknar sättet att fira högtider. Skulle vara roligt att göra detta på Åland.

3. Barn med separerade föräldrar

Introduktion

Vi frågade 64 barn med skilda föräldrar: Har dina föräldrars separation påverkat hur du mår? Vi som frågade är själva ungdomar med skilda föräldrar. Undersökningen var en del av vårt sommarjobb på Rädda Barnen Åland år 2020.

Vi valde själva temat och tillvägagångssätt. Vi bestämde att göra en enkät som riktar sig till barn mellan 13 och 20 år och sedan skapa några peppande affischer som ska finnas där barn finns. Enkäten spreds på sociala medier och några skolor på Åland och fick sammanlagt 64 svar.

Vi har också pratat med kompisar, andra barn med separerade föräldrar, separerade vuxna som har barn och professionella. Generellt har barnen det bra eftersom de har tillgång till bra livsstandard såsom mat, hus och oftast kärlek. Det som det behövs mera av är en stor mängd information vid själva separationen och tiden efter för barnen. En annan brist är att barn inte alltid får höras i frågor som rör dem. Enligt Barnkonventionen artikel 12 står det "barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Detta är alltså någonting som Åland måste jobba på. Vi tycker också att det behövs flera personer på Åland som är tillgängliga hela tiden och jobbar med detta som man som barn kan prata med eftersom det är en brist på sådana. Kanske en stödperson eller någon utbildad?

Kom ihåg!

- Du är inte ensam
- Du har alltid rätt att prata med någon om du känner dig ledsen (skolhälsosystem, Folkhälsan, Rädda Barnen)
- Det är inte ditt fel att du är i denna situation
- Det är inte dina vuxna som bestämmer vad som är en hemlighet
- Om föräldrarna undrar något om den andra ska de prata med varandra, inte med dig
- Det är många barn som får/har ont i magen då de byter förälder/boende
- Det är viktigt att du får berätta vad du tycker, även fast det inte blir så
- Det finns både bra och dåliga saker med att ha en bonusfamilj
- Oroa dig inte om pengar, det är ALLTID de vuxna som ska ta hand om det
- Det löser sig <3

Det som det behövs mera av är en stor mängd information vid själva separationen och tiden efter för barnen.

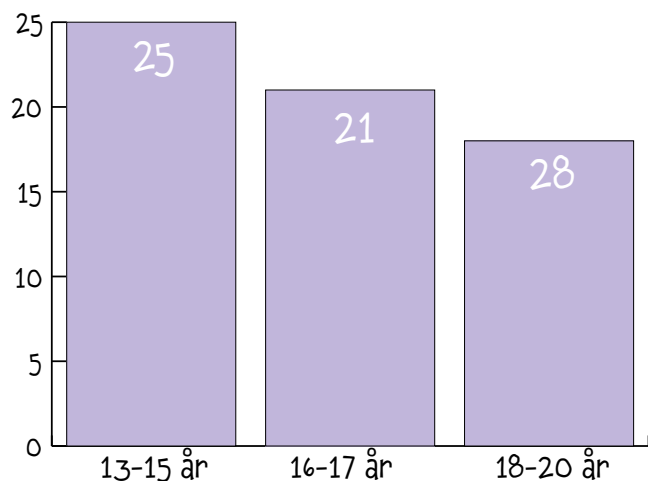
Det behövs flera personer på Åland som är tillgängliga hela tiden och jobbar med detta som man som barn kan prata med.

Info om oss som svarade på enkäten

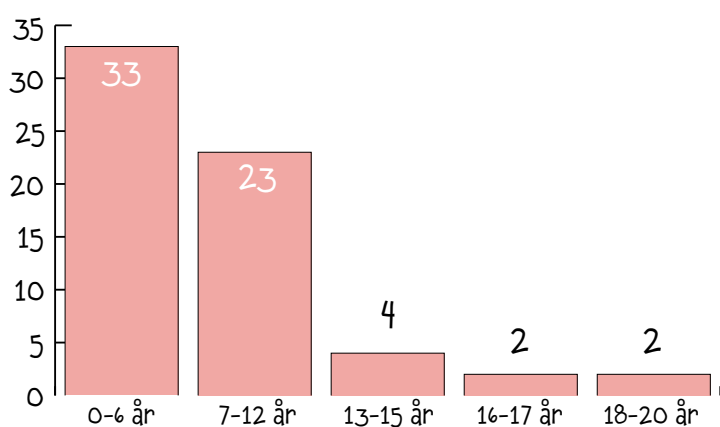
Hur gammal är du?

64 ungdomar svarade på frågan.

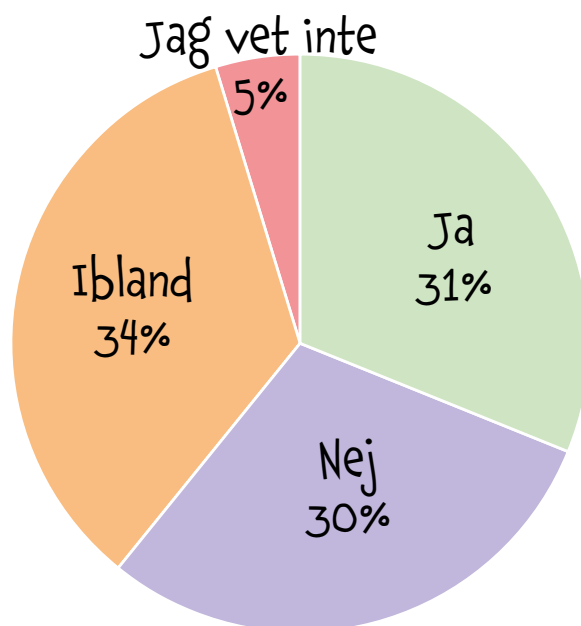
Hur gammal var du när dina föräldrar separerade/skildes?

64 ungdomar svarade på frågan.

Kan dina föräldrar samarbeta bra?

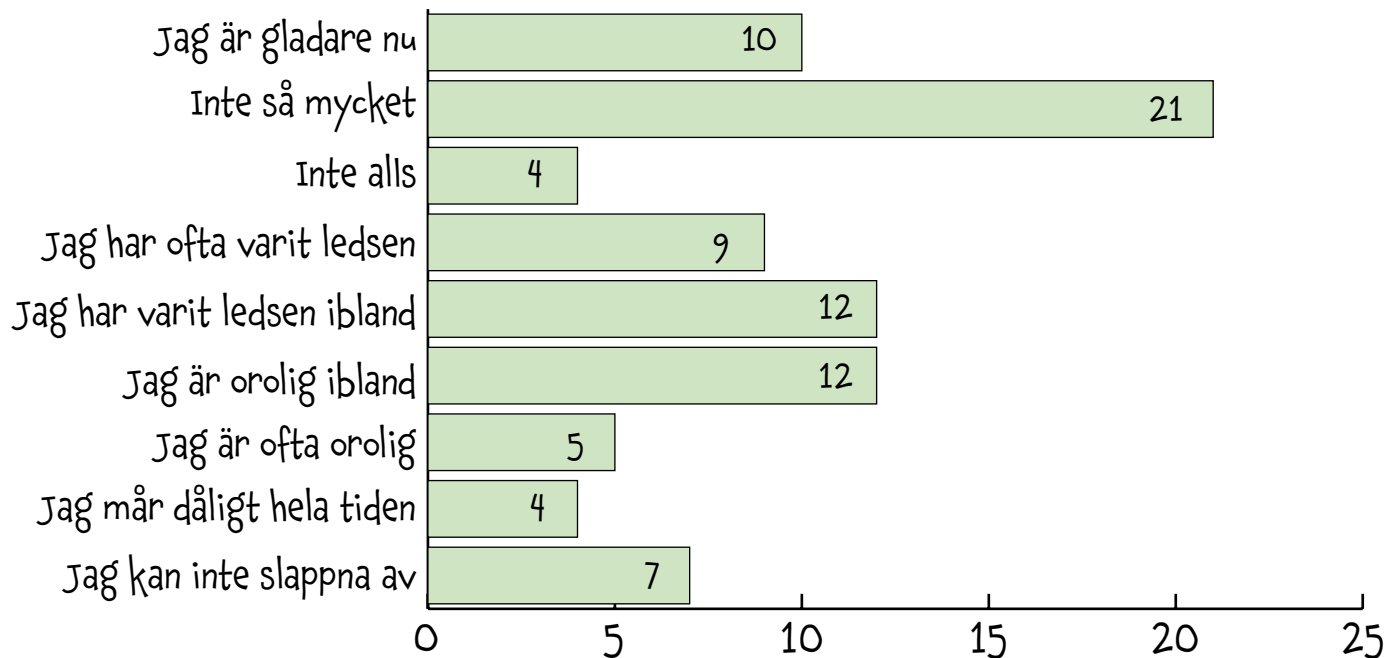
64 ungdomar svarade på frågan.

Har dina föräldrars separation påverkat hur du mår?

64 ungdomar svarade på frågan. Alla fick välja så många alternativ som de ville.

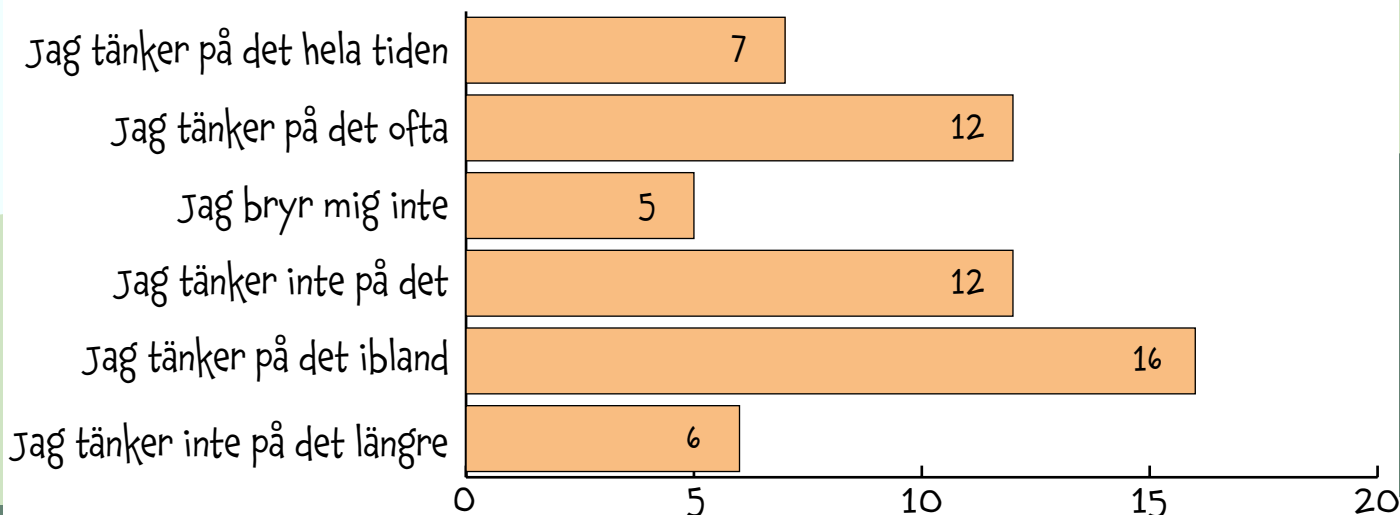

Annat:

- Jag kommer inte ihåg innande skildes, Nämen det känns bara udda, Oklart

Är det jobbigt med pengarna när man har separerade föräldrar?

64 ungdomar svarade på frågan. Alla fick välja så många alternativ som de ville.

Annat:

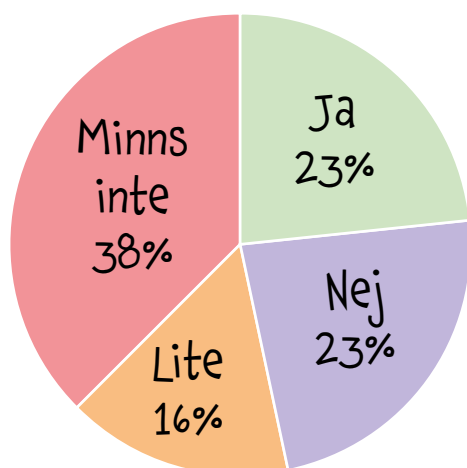
- Nej mamma har ensam vårdnad, Nej, Nej det sköter mina föräldrar bra, Pappa finns ej med i mitt liv

Du som barn har rätt till information så du kan förstå vad som händer.

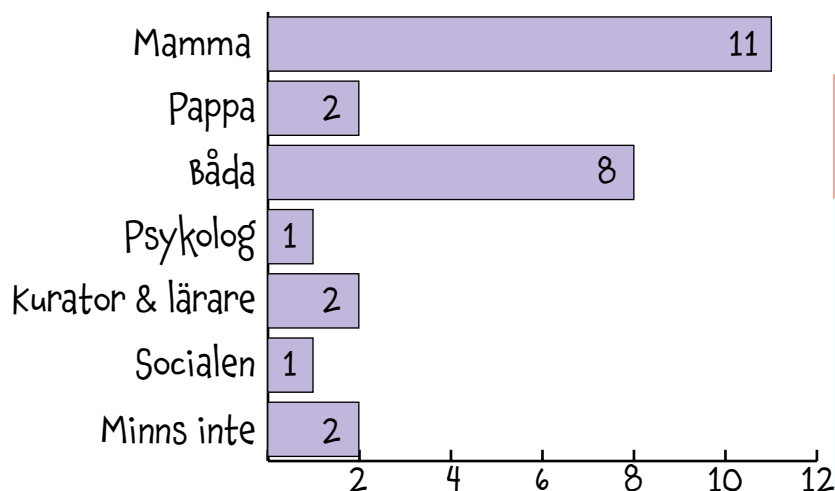
Pratade någon vuxen med dig om skilsmässan och din situation?

64 ungdomar svarade på frågan.

Vilken vuxen pratade med dig?

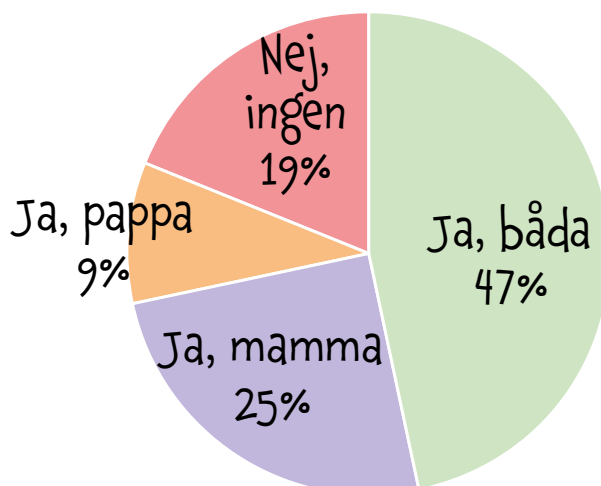
26 ungdomar svarade på frågan. Alla fick skriva fritt.

Som barn har du rätt att vara med och besluta i frågor som rör dig själv.

Tycker du att dina föräldrar lyssnar på dig?

64 ungdomar svarade på frågan.

Har du några tips på hur det kan bli bättre för barn på Åland med skilda föräldrar? Vad hade du behövt?

- Prata inte illa om varandra framför barnen
- Prioritera barnen i första hand. Samarbeta. Låt dem komma till tals. Visa att ni finns där för varandra.
- Spendera lite tid med den "gamla" familjenibland, till exempel en högtid, även om de vuxna hatar varandra.
- Klarhet mellan båda separata familjer.
- En annan vuxen att prata med.

Låt inte barn bli en budbärare mellan föräldrarna.

Hade behövt mest att prata med någon som var i liknande situation.

- Terapi.
- En stödperson
- Någon som har sagt mera om vad som händer.
- Prata med någon man litar på om de.
- Att föräldrarna pratar med barnen och att barnen frågar om dom har någon fråga.
- Någon slags organisation som skulle kunna ha hjälpt till, utan att det skulle kosta så helvetes satans med pengar för det är där problemet ligger.

- En enkät för föräldrar som dör när man är ung, min far dog, de skildes aldrig. Räkna bort mig från enkätsvaren om ni vill, men jag anser att det är mer traumatiserande att förlora en förälder i ett dödsfall än i en skilsmässa, jag kan trots allt aldrig mer träffa min far. Ändå är det alltid bara om skilda föräldrar folk talar och bryr sig om. Jag mår väldigt dåligt än i denna dag, trots att det i år är 11 år sedan han dog, det är en permanent livsförändring till det värre, speciellt när de dör plötsligt. Jag fick inte ens börja skolan innan jag blev av med en förälder, ändå är det bara synd om de som kan träffa båda föräldrar och har en stadig inkomst från båda. Rätta mig om jag har fel, jag kan acceptera det. Än så länge har allt stöd för barn som blev av med en förälder i barndomen gått mig förbi. Ta hand om er.

Någon utomstående som berättar lite mer, som varför, hur de kommer bli o så.

Har du några tips på hur det kan bli bättre för barn på Åland med skilda föräldrar? Vad hade du behövt?

- En person att prata med
- Att mina föräldrar lyssnar och pengar.
- Stöd, någon som bryr sig.
- Att man ändå har båda föräldrarna som finns i ens liv o tar kontakt med en om man t. ex är vecka vecka eller nått osv.
- Jag hade behövt information av mina föräldrar varför det skedde. Levde länge med känslan av att de skiljt sig i onödan och att det bara drabbade mig utan att det var nödvändigt att de skulle skilja sig. Jag önskar att jag när jag blev äldre fått höra att det var det bästa de kunde göra.
- Joo nå köp en finer moppe åt dom.
- Jag vet att några av mina kompisar som har skilda föräldrar har problem med ekonomin. Och vet att de skulle uppskatta om några aktiviteter är gratis eller billigare. Jag hade inte behövt det då jag redan går på innebandy

Att dom sagt mera att det inte är mitt fel att dom skildes.

Pengar.

- Skolskjuts från båda föräldrarnas hem, även om de bor i olika kommuner. När skolan får information om att föräldrarna separerar, via tex adressändring i kontaktuppgifter, borde det införas ett obligatoriskt möte/kontakt uppgifter till kuratorn för barnet. Samt uppföljning efter 6 månader/1 år, då barnet kan vara mera mottagligt. Även att skolorna får information om hur fult en skilsmässa kan gå till och hur länge den kan fortsätta vara ful. Jag upplever att speciellt lärare på Åland vanligtvis är väldigt ovetandes. Att barnet på något sätt får information om sina rättigheter, tex välja vem man skall bo hos efter x ålder och vart man skall vända sig om inte de rättigheterna uppfylls. Att tex. papper som kräver båda föräldrars underskrift skall ha en inlämningstid på minst 1,5 vecka, så att ett byte hinner ske och barnet slipper stressen som kan uppkomma av att behöva kontakta föräldern som den inte är "hos".

Tack!

